

1
2
3
4
5
6
7
/

131. 1664 6^a Rhetius, Joh. Frid.: De concurrentium actionum
1665. natura et effecta 1665
6^b: Rhetius, Joh. Frid.: De interruptione praescriptionum 1666.

1. Brunnemannus, Johannes: De limitibus Germaniae Vn. Graevae
- 2^a Brunnemannus, Johannes: De delicto scrovi alteriusne
dominus corrupti ejusq. judicio. 2 Saupl. 1672 & 1692
3. Morius, Fridericus: De jurata specificatione haereditatis
et aliorum.
- 4^a Deckerus, Fractius: Ad legem Aemiliam 38. T. de
minorib. de praescriptione conventionali et minore
adversus eam a principe restituta. 3 Saupl. 1665 et 1720.
- 5^a Rhetius, Johannes Fridericus: De interruptione praescriptionum
2 Saupl. 1665 et 1686.
6. Rhetius, Johannes Fridericus: De concurrentium actionum
natura et effecta.
7. Rhetius, Johannes Fridericus: De occultis
1666
1. Brunnemannus, Johannes: De plurium personarum obligatione

1666

2. Meyer, Maurit: De iuribus a Saxonia in rebus
allodialibus immobilibus.
3. Vecherus, Frachimus: Ad legem: pater a patre
38 de condic. in deb.
- 4^{a et 6} Rhetius, Joh. Fridericus: De hospitibus
5. Rhetius, Joh. Fridericus: De versura
- 6^{a et 7} Rhetius, Joh. Fridericus: De absolutione
7. Hrykius, Samuel: De beneficiis rationes
in solutum.
- 8^{a et 9} Hrykius, Samuel: De effectibus agonizantium.

DE JURE JURIDICA,
LIMITIBUS,

JOHANNIS BRUNNEMANNI

BY JOHANNES BRUNNEMANNI,

LAURENTIUS ANOLDUS MEINHARDT,

1. 1780
2. 1781
3. 1782
4. 1783
5. 1784
6. 1785
7. 1786
8. 1787
9. 1788
10. 1789
11. 1790
12. 1791
13. 1792
14. 1793
15. 1794
16. 1795
17. 1796
18. 1797
19. 1798
20. 1799
21. 1800
22. 1801
23. 1802
24. 1803
25. 1804
26. 1805
27. 1806
28. 1807
29. 1808
30. 1809
31. 1810
32. 1811
33. 1812
34. 1813
35. 1814
36. 1815
37. 1816
38. 1817
39. 1818
40. 1819
41. 1820
42. 1821
43. 1822
44. 1823
45. 1824
46. 1825
47. 1826
48. 1827
49. 1828
50. 1829
51. 1830
52. 1831
53. 1832
54. 1833
55. 1834
56. 1835
57. 1836
58. 1837
59. 1838
60. 1839
61. 1840
62. 1841
63. 1842
64. 1843
65. 1844
66. 1845
67. 1846
68. 1847
69. 1848
70. 1849
71. 1850
72. 1851
73. 1852
74. 1853
75. 1854
76. 1855
77. 1856
78. 1857
79. 1858
80. 1859
81. 1860
82. 1861
83. 1862
84. 1863
85. 1864
86. 1865
87. 1866
88. 1867
89. 1868
90. 1869
91. 1870
92. 1871
93. 1872
94. 1873
95. 1874
96. 1875
97. 1876
98. 1877
99. 1878
100. 1879
101. 1880
102. 1881
103. 1882
104. 1883
105. 1884
106. 1885
107. 1886
108. 1887
109. 1888
110. 1889
111. 1890
112. 1891
113. 1892
114. 1893
115. 1894
116. 1895
117. 1896
118. 1897
119. 1898
120. 1899
121. 1900
122. 1901
123. 1902
124. 1903
125. 1904
126. 1905
127. 1906
128. 1907
129. 1908
130. 1909
131. 1910
132. 1911
133. 1912
134. 1913
135. 1914
136. 1915
137. 1916
138. 1917
139. 1918
140. 1919
141. 1920
142. 1921
143. 1922
144. 1923
145. 1924
146. 1925
147. 1926
148. 1927
149. 1928
150. 1929
151. 1930
152. 1931
153. 1932
154. 1933
155. 1934
156. 1935
157. 1936
158. 1937
159. 1938
160. 1939
161. 1940
162. 1941
163. 1942
164. 1943
165. 1944
166. 1945
167. 1946
168. 1947
169. 1948
170. 1949
171. 1950
172. 1951
173. 1952
174. 1953
175. 1954
176. 1955
177. 1956
178. 1957
179. 1958
180. 1959
181. 1960
182. 1961
183. 1962
184. 1963
185. 1964
186. 1965
187. 1966
188. 1967
189. 1968
190. 1969
191. 1970
192. 1971
193. 1972
194. 1973
195. 1974
196. 1975
197. 1976
198. 1977
199. 1978
200. 1979
201. 1980
202. 1981
203. 1982
204. 1983
205. 1984
206. 1985
207. 1986
208. 1987
209. 1988
210. 1989
211. 1990
212. 1991
213. 1992
214. 1993
215. 1994
216. 1995
217. 1996
218. 1997
219. 1998
220. 1999
221. 2000
222. 2001
223. 2002
224. 2003
225. 2004
226. 2005
227. 2006
228. 2007
229. 2008
230. 2009
231. 2010
232. 2011
233. 2012
234. 2013
235. 2014
236. 2015
237. 2016
238. 2017
239. 2018
240. 2019
241. 2020
242. 2021
243. 2022
244. 2023
245. 2024
246. 2025
247. 2026
248. 2027
249. 2028
250. 2029
251. 2030
252. 2031
253. 2032
254. 2033
255. 2034
256. 2035
257. 2036
258. 2037
259. 2038
260. 2039
261. 2040
262. 2041
263. 2042
264. 2043
265. 2044
266. 2045
267. 2046
268. 2047
269. 2048
270. 2049
271. 2050
272. 2051
273. 2052
274. 2053
275. 2054
276. 2055
277. 2056
278. 2057
279. 2058
280. 2059
281. 2060
282. 2061
283. 2062
284. 2063
285. 2064
286. 2065
287. 2066
288. 2067
289. 2068
290. 2069
291. 2070
292. 2071
293. 2072
294. 2073
295. 2074
296. 2075
297. 2076
298. 2077
299. 2078
300. 2079
301. 2080
302. 2081
303. 2082
304. 2083
305. 2084
306. 2085
307. 2086
308. 2087
309. 2088
310. 2089
311. 2090
312. 2091
313. 2092
314. 2093
315. 2094
316. 2095
317. 2096
318. 2097
319. 2098
320. 2099
321. 2100
322. 2101
323. 2102
324. 2103
325. 2104
326. 2105
327. 2106
328. 2107
329. 2108
330. 2109
331. 2110
332. 2111
333. 2112
334. 2113
335. 2114
336. 2115
337. 2116
338. 2117
339. 2118
340. 2119
341. 2120
342. 2121
343. 2122
344. 2123
345. 2124
346. 2125
347. 2126
348. 2127
349. 2128
350. 2129
351. 2130
352. 2131
353. 2132
354. 2133
355. 2134
356. 2135
357. 2136
358. 2137
359. 2138
360. 2139
361. 2140
362. 2141
363. 2142
364. 2143
365. 2144
366. 2145
367. 2146
368. 2147
369. 2148
370. 2149
371. 2150
372. 2151
373. 2152
374. 2153
375. 2154
376. 2155
377. 2156
378. 2157
379. 2158
380. 2159
381. 2160
382. 2161
383. 2162
384. 2163
385. 2164
386. 2165
387. 2166
388. 2167
389. 2168
390. 2169
391. 2170
392. 2171
393. 2172
394. 2173
395. 2174
396. 2175
397. 2176
398. 2177
399. 2178
400. 2179
401. 2180
402. 2181
403. 2182
404. 2183
405. 2184
406. 2185
407. 2186
408. 2187
409. 2188
410. 2189
411. 2190
412. 2191
413. 2192
414. 2193
415. 2194
416. 2195
417. 2196
418. 2197
419. 2198
420. 2199
421. 2200
422. 2201
423. 2202
424. 2203
425. 2204
426. 2205
427. 2206
428. 2207
429. 2208
430. 2209
431. 2210
432. 2211
433. 2212
434. 2213
435. 2214
436. 2215
437. 2216
438. 2217
439. 2218
440. 2219
441. 2220
442. 2221
443. 2222
444. 2223
445. 2224
446. 2225
447. 2226
448. 2227
449. 2228
450. 2229
451. 2230
452. 2231
453. 2232
454. 2233
455. 2234
456. 2235
457. 2236
458. 2237
459. 2238
460. 2239
461. 2240
462. 2241
463. 2242
464. 2243
465. 2244
466. 2245
467. 2246
468. 2247
469. 2248
470. 2249
471. 2250
472. 2251
473. 2252
474. 2253
475. 2254
476. 2255
477. 2256
478. 2257
479. 2258
480. 2259
481. 2260
482. 2261
483. 2262
484. 2263
485. 2264
486. 2265
487. 2266
488. 2267
489. 2268
490. 2269
491. 2270
492. 2271
493. 2272
494. 2273
495. 2274
496. 2275
497. 2276
498. 2277
499. 2278
500. 2279
501. 2280
502. 2281
503. 2282
504. 2283
505. 2284
506. 2285
507. 2286
508. 2287
509. 2288
510. 2289
511. 2290
512. 2291
513. 2292
514. 2293
515. 2294
516. 2295
517. 2296
518. 2297
519. 2298
520. 2299
521. 2300
522. 2301
523. 2302
524. 2303
525. 2304
526. 2305
527. 2306
528. 2307
529. 2308
530. 2309
531. 2310
532. 2311
533. 2312
534. 2313
535. 2314
536. 2315
537. 2316
538. 2317
539. 2318
540. 2319
541. 2320
542. 2321
543. 2322
544. 2323
545. 2324
546. 2325
547. 2326
548. 2327
549. 2328
550. 2329
551. 2330
552. 2331
553. 2332
554. 2333
555. 2334
556. 2335
557. 2336
558. 2337
559. 2338
560. 2339
561. 2340
562. 2341
563. 2342
564. 2343
565. 2344
566. 2345
567. 2346
568. 2347
569. 2348
570. 2349
571. 2350
572. 2351
573. 2352
574. 2353
575. 2354
576. 2355
577. 2356
578. 2357
579. 2358
580. 2359
581. 2360
582. 2361
583. 2362
584. 2363
585. 2364
586. 2365
587. 2366
588. 2367
589. 2368
590. 2369
591. 2370
592. 2371
593. 2372
594. 2373
595. 2374
596. 2375
597. 2376
598. 2377
599. 2378
600. 2379
601. 2380
602. 2381
603. 2382
604. 2383
605. 2384
606. 2385
607. 2386
608. 2387
609. 2388
610. 2389
611. 2390
612. 2391
613. 2392
614. 2393
615. 2394
616. 2395
617. 2396
618. 2397
619. 2398
620. 2399
621. 2400
622. 2401
623. 2402
624. 2403
625. 2404
626. 2405
627. 2406
628. 2407
629. 2408
630. 2409
631. 2410
632. 2411
633. 2412
634. 2413
635. 2414
636. 2415
637. 2416
638. 2417
639. 2418
640. 2419
641. 2420
642. 2421
643. 2422
644. 2423
645. 2424
646. 2425
647. 2426
648. 2427
649. 2428
650. 2429
651. 2430
652. 2431
653. 2432
654. 2433
655. 2434
656. 2435
657. 2436
658. 2437
659. 2438
660. 2439
661. 2440
662. 2441
663. 2442
664. 2443
665. 2444
666. 2445
667. 2446
668. 2447
669. 2448
670. 2449
671. 2450
672. 2451
673. 2452
674. 2453
675. 2454
676. 2455
677. 2456
678. 2457
679. 2458
680. 2459
681. 2460
682. 2461
683. 2462
684. 2463
685. 2464
686. 2465
687. 2466
688. 2467
689. 2468
690. 2469
691. 2470
692. 2471
693. 2472
694. 2473
695. 2474
696. 2475
697. 2476
698. 2477
699. 2478
700. 2479
701. 2480
702. 2481
703. 2482
704. 2483
705. 2484
706. 2485
707. 2486
708. 2487
709. 2488
710. 2489
711. 2490
712. 2491
713. 2492
714. 2493
715. 2494
716. 2495
717. 2496
718. 2497
719. 2498
720. 2499
721. 2500
722. 2501
723. 2502
724. 2503
725. 2504
726. 2505
727. 2506
728. 2507
729. 2508
730. 2509
731. 2510
732. 2511
733. 2512
734. 2513
735. 2514
736. 2515
737. 2516
738. 2517
739. 2518
740. 2519
741. 2520
742. 2521
743. 2522
744. 2523
745. 2524
746. 2525
747. 2526
748. 2527
749. 2528
750. 2529
751. 2530
752. 2531
753. 2532
754. 2533
755. 2534
756. 2535
757. 2536
758. 2537
759. 2538
760. 2539
761. 2540
762. 2541
763. 2542
764. 2543
765. 2544
766. 2545
767. 2546
768. 2547
769. 2548
770. 2549
771. 2550
772. 2551
773. 2552
774. 2553
775. 2554
776. 2555
777. 2556
778. 2557
779. 2558
780. 2559
781. 2560
782. 2561
783. 2562
784. 2563
785. 2564
786. 2565
787. 2566
788. 2567
789. 2568
790. 2569
791. 2570
792. 2571
793. 2572
794. 2573
795. 2574
796. 2575
797. 2576
798. 2577
799. 2578
800. 2579
801. 2580
802. 2581
803. 2582
804. 2583
805. 2584
806. 2585
807. 2586
808. 2587
809. 2588
810. 2589
811. 2590
812. 2591
813. 2592
814. 2593
815. 2594
816. 2595
817. 2596
818. 2597
819. 2598
820. 2599
821. 2600
822. 2601
823. 2602
824. 2603
825. 2604
826. 2605
827. 2606
828. 2607
829. 2608
830. 2609
831. 2610
832. 2611
833. 2612
834. 2613
835. 2614
836. 2615
837. 2616
838. 2617
839. 2618
840. 2619
841. 2620
842. 2621
843. 2622
844. 2623
845. 2624
846. 2625
847. 2626
848. 2627
849. 2628
850. 2629
851. 2630
852. 2631
853. 2632
854. 2633
855. 2634
856. 2635
857. 2636
858. 2637
859. 2638
860. 2639
861. 2640
862. 2641
863. 2642
864. 2643
865. 2644
866. 2645
867. 2646
868. 2647
869. 2648
870. 2649
871. 2650
872. 2651
873. 2652
874. 2653
875. 2654
876. 2655
877. 2656
878. 2657
879. 2658
880. 2659
881. 2660
882. 2661
883. 2662
884. 2663
885. 2664
886. 2665
887. 2666
888. 2667
889. 2668
890. 2669
891. 2670
892. 2671
893. 2672
894. 2673
895. 2674
896. 2675
897. 2676
898. 2677
899. 2678
900. 2679
901. 2680
902. 2681
903. 2682
904. 2683
905. 2684
906. 2685
907. 2686
908. 2687
909. 2688
910. 2689
911. 2690
912. 2691
913. 2692
914. 2693
915. 2694
916. 2695
917. 2696
918. 2697
919. 2698
920. 2699
921. 2700
922. 2701
923. 2702
924. 2703
925. 2704
926. 2705
927. 2706
928. 2707
929. 2708
930. 2709
931. 2710
932. 2711
933. 2712
934. 2713
935. 2714
936. 2715
937. 2716
938. 2717
939. 2718
940. 2719
941. 2720
942. 2721
943. 2722
944. 2723
945. 2724
946. 2725
947. 2726
948. 2727
949. 2728
950. 2729
951. 2730
952. 2731
953. 2732
954. 2733
955. 2734
956. 2735
957. 2736
958. 2737
959. 2738
960. 2739
961. 2740
962. 2741
963. 2742
964. 2743
965. 2744
966. 2745
967. 2746
968. 2747
969. 2748
970. 2749
971. 2750
972. 2751
973. 2752
974. 2753
975. 2754
976. 2755
977. 2756
978. 2757
979. 2758
980. 2759
981. 2760
982. 2761
983. 2762
984. 2763
985. 2764
986. 2765
987. 2766
988. 2767
989. 2768
990. 2769
991. 2770
992. 2771
993. 2772
994. 2773
995. 2774
996. 2775
997. 2776
998. 2777
999. 2778
1000. 2779
1001. 2780
1002. 2781
1003. 2782
1004. 2783
1005. 2784
1006. 2785
1007. 2786
1008. 2787
1009. 2788
1010. 2789
1011. 2790
1012. 2791
1013. 2792
1014. 2793
1015. 2794
1016. 2795
1017. 2796
1018. 2797
1019. 2798
1020. 2799
1021. 2800
1022. 2801
1023. 2802
1024. 2803
1025. 2804
1026. 2805
1027. 2806
1028. 2807
1029. 2808
1030. 2809
1031. 2810
1032. 2811
1033. 2812
1034. 2813
1035. 2814
1036. 2815
1037. 2816
1038. 2817
1039. 2818
1040. 2819
1041. 2820
1042. 2821
1043. 2822
1044. 2823
1045. 2824
1046. 2825
1047. 2826
1048. 2827
1049. 2828
1050. 2829
1051. 2830
1052. 2831
1053. 2832
1054. 2833
1055. 2834
1056. 2835
1057. 2836
1058. 2837
1059. 2838
1060. 2839
1061. 2840
1062. 2841
1063. 2842
1064. 2843
1065. 2844
1066. 2845
1067. 2846
1068. 2847
1069. 2848
1070. 2849
1071. 2850
1072. 2851
1073. 2852
1074. 2853
1075. 2854
1076. 2855
1077. 2856
1078. 2857
1079. 2858
1080. 2859
1081. 2860
1082. 2861
1083. 2862
1084. 2863
1085. 2864
1086. 2865
1087. 2866
1088. 2867
1089. 2868
1090. 2869
1091. 2870
1092. 2871
1093. 2872
1094. 2873
1095. 2874
1096. 2875
1097. 2876
1098. 2877
1099. 2878
1100. 2879
1101. 2880
1102. 2881
1103. 2882
1104. 2883
1105. 2884
1106. 2885
1107. 2886
1108. 2887
1109. 2888
1110. 2889
1111. 2890
1112. 2891
1113. 2892
1114. 2893
1115. 2894
1116. 2895
1117. 2896
1118. 2897
1119. 2898
1120. 2899
1121. 2900
1122. 29

~~Q~~ INCORRUPTIBILI DEO

ANNUENTE

Disputationem hanc Juridicam

DE

DELICTO SER-
VI ALTERIUSVE HOMI-
NIS CORRUPTI

ejusq;

JUDICIO

consentiente

Nobilissima ac celeberrima Facultate Juridica

SUB PRÆSIDIO

Viri Nobilissimi ac Excellentissimi

DN. JOHANNIS BRUN-
NEMANNI,

Serenissimi Electoralis Brandenburgici Consilarii,

J. U. D. & P. P.

Placida atq; humana disquisitioni & colloquio

proponit

OTTHOLB. SCHVVERIN,

Junior.

Autor dissertationis

In Auditorio Jctorum horis solis Die 2. Martii. 1665.

Frankofurti cis Viadrum

Literis JOHANNIS ERNESTI, ACAD. Ty P. M. DC. LXXII.

Gr. P. B. num. 19.

2

1665, 2a

P. 430.

RECHTS
UNIVERS
ZV BALE

SENEGALIBILI DEO
DIPLOMA
D. CAROLO EMILIO
DELL'OTSER
VI ALFONSO HOMI
NISKORLETTI
URGTRAVIDI DIONIMBERGENS
SUB PRÆSIDIO
D. JOHANNIS BRUN-
NITZMANN
SEBASTIANO SIO CREATIVITIS
OTTOLEBSONVIMM

1787
1787

SERENISSIMO ET POTEN-
TISSIMO PRINCIPI, ATQUE

DOMINO,

DN. CAROLO ÆMILIO,

Marchioni Brandenburgico : Magdeburgi, Pruf-
sia, Julix, Clivix, Montium, Stetini, Pome-
ranix, Cassubiorum, Vandalorum, itemque
in Silesia Crosnæ, & Carnovix :

D U C I ;

Burggravio Norimbergensi ;

Principi Halberstadiensis, & Mindensis : Comiti
Marcæ & Ravensbergi : Domino in Ravenstein

Principi Juventutis Marchica :

NEC NON

Heredi Electoratus Brandenburgici.

DOMINO SUO CLEMENTISSIMO.

 *Oc specimen profectuum meorum, exiguo-
rum licet, cum Tuam, Serenissime Princeps,
purpuram adorare posset, si cuiquam alii pa-
trono applicuisssem, pœnitendi erroris nulla
mibi excusatio relicta fuisset. Tantum abest
ut conquirenda sint causa, cur hujusmodi mibi vota propo-
suerim. Regnaturis aliquando opportunissima sunt litera,*

A 2

pro-

propria nobilium pectorum politura, & unicum ingenii ad magna fortuna cultum excitandi instrumentum: Haec sunt quae documentis & exemplis insignibus sine ambitione movent, quid imitare, quid vitare: per quas omnium seculorum bona participamus, mala praevisa aut mollire, aut corpore excire licet: per quas illustris fastigii heredes recognoscunt suos majores, & ipsi insita decora mittunt in longinquam & immortalem memoriam posteritatis. Haec sunt, quae rerum potentibus comparant mites & mansuetos justique imperii patientes subjectos. Serenissime Princeps; Qualem te aliquando, ubi ad summam fortuna fastigium perveneris, Subditis tuis sis exhibiturus; maxima cum animi letitia, ex teneris adhuc annis, nil nisi sapientiam ac prudentiam redolentibus, conjiciunt facile omnes, quos potentissimum pariter, ac clementissimum tuum complectetur imperium. Virtutis Tua miraculorum longa est series, inter quae (ut unicum tantum commemorem) quo ore, qua laude fertur, quod animum Tuum ita in praesentiarum literis imbuas, ut aliquando studiis principem locum sis impleturus. Deum optimum maximum veneror, ut hoc instituto in rebus beatissimis tuis ac tuorum quam diutissime sospes atque incolumis utaris: Et maneat tanti exempli par utilitas in Principes & privatos; illi, ut intelligant quam decorus summae fortuna sit literarum honor: hi ut appetant, quae scient se Principibus approbaturos.

Serenissimae Celsitudini Vestrae

Omni obsequio ac fide devotissimus

Ottho L. B. à Schvverin, Junior.

PARTIS PRIMÆ

CAP. I.

S. I.

Malorum hominum mos est, & quidem perniciosissimus, ut nunquam sibi ipsis solum sint mali, sed venenum istud quoque versus latissimè spargant in omnes. Quo fieri videmus sæpissime, quod simplicioris ingenii homines ab hujusmodi Satanæ instrumentis, in foedissimos errores & non nunquam ad flagitia perpetranda seducantur: sicut hoc seculo horrenda videmus exempla in illis hominum pestibus, quæ neminem non tentant corrumpere. Accipitur autem hic corrumpere pro vitare, dum nimirum aliquid deterioratur, ita ut Domino, vel alii ob id actio competat. Alia vero corruptio fit in corpore animato, vel inanimato, & habet locum Lex Aquilia; quæ etiam vindicat corruptionem corporis Servi. Alia corruptio est famæ, quando honestæ alicujus famæ aliquid derogare, eamque suggillare tentant malitiosi homines.

§. 2. Corporis corruptionem in presentiarum, mittimus & de corruptione animi, quæ longe detestabilior est, hac agemus Disputatione. Quanto autem nobilior est animus, toto corpore, tanto gravius flagitium committit, qui eundem corrumpit. Et si ipse DEUS corporis corruptionem divino suo præcepto prohibuit, dicens: Non occides; omninò etiam ab animi corruptione abstinere nos voluit. Qui enim animum corrumpit, nobilissimam hominis partem necat. Quemadmodum

autem Anima nostra duas habet facultates, Intellectum & Voluntatem, ita etiam vel Intellectus corrumpitur, vel Voluntas. Illum corrumpi dicimus, cum animus erroribus imbuatur. Corrumpitur animus, cum imbuatur falsis opinionibus: puta si doceantur falsa in Ecclesia, si falsa insurrentur Principibus, & in vita privata, si eum, quem mei amantissimum, nec minus fidelem omni tempore cognoveram; alius mihi infestum dicat, ego vero verbis ejus fidem dando, amico meo insidier, vel eum vitare studeam. Denique etiam in Scholis corrumpitur animus, cum imbuatur questionibus subtilibus magis, quam utilibus, quæ parum usui inserviunt. Quod non infrequenter accidit, quando nonnulli Præceptores eos, quos erudire debent discipulos, antequam ipsa principia perceperint, statim infinitis ac difficillimis onerant difficultatibus, & mentem imbuunt erroribus; sed de hac intellectus corruptela principaliter hic agere, animus nobis non est, nisi quatenus Erroris impressio voluntatem etiam trahit in devia. Ea igitur quam nos considerabimus, est corruptela Voluntatis.

§. 3. Et recte definitur, quod sit factum quo servus vel alius in moribus redditur deterior. Per factum autem intelligimus omnem modum, quo id fieri possit, puta; facta, gestus, verba, scripta vel ore prolata, & quæ sunt alia. Imo etiam non facta, ut patet ex §. *ult. inf. d. Verb. Ob.* ubi factum in stipulationem deduci dicitur, si stipulemur aliquid fieri, vel non fieri: Et *L. 121. ff. de reg. jur.* docet non facere, pro facto haberi. Et revera in fraudem alterius quis facit, qui id non facit, quod in ejus utilitatem & commodum facere debet. *L. 4. ff. qua in fraud. creditor.* Hinc & Dominus, qui scientiam habuit, i. e. qui non prohibuit cum prohibere posset, & deberet, ut corruptor & suavor tenetur per *L. 2. §. 4. pr. ff. d. Nox. Act. L. 60. §. 109 ff. d. R.*

7
d. R. 7. si itaque servus sciente Domino occidit, in solidum Dominum obligat L. 2. ff. d. Noxal. Act. Tum demum autem scire dicitur, si cum prohibere possit, non prohibeat. L. 4. ff. eod. Hinc illud Seneca in Troade. Qui non verat peccare, cum possit, jubet. Add. & L. 13. ff. d. his qui notantur infamia. Maximè autem omittendo & non faciendo corrumpunt, ii, quibus emendatio morum commissa est, in quorum numero sunt Ephori, Præceptores, Parentes, Magistratus &c.

§. 4. Supra in Definitione, Servi fecimus mentionem, licet hodie neque servos, neque ancillas propriè habeamus, in hac Europæ parte, ejus tamen mentio erat facienda, quoniam in libro XI. Digestorum extat directæ de Servo Corrupto actio. De filio autem filiave familias corruptis, huic edito (si verba spectes,) locus non est, ideoq; hæc actio propriè tantum competit ei, in cujus patrimonio est homo corruptus, si probare potuerit pauperiorum se inde factum. Verum hanc ipsam actionem, deficientem alia, transferunt Jcti ad alias personas, & tunc Utilem vocant; Et revera multifariam utilis est, propter uxorem, liberos, familiam denique totam; quod infra fusius explicabitur.

§. 5. Redditur autem Voluntas deterior, non tantum cum malitiosus probum aliquem, cujus ingenium, nullo scelere unquam contaminatum fuit, seducit, probitatemque suis suasionibus expugnat. Quod quidem delictum longè pessimum: Verum etiam cum animum improbum & ad mala perpetranda proclivem, ad deteriora incitat, ita ut de die in diem fiat improbior. Quod (proh dolor) nimis quam frequentatum, cum nullum, adeo detestabile scelus committi possit, quin à multis male feriat referatur, rideatur, & ferè approbetur, adeo ut peccasse ac scelera commississe se gloriari quosdam (quasi

re bene gesta) minimè pudeat. Hac itaque ratione personarum sceleribus jam assuetarum, in malo confirmari & ad scelera magis adsuescieri nullo negotio possunt, ut tandem malum videatur incurabile. Nam quo semel est imbuta recens, servabit odorem testa diu.

§. 6. Hoc horrendum & plane Diabolicum Crimen; quod omnes terrarum angulos sua lue infecit, adeo ubique terrarum invaluit, ut extirpari vix posse videatur. Neque enim sceleratos illos homines deterret, ipsa lex Divina, quae satis superque nos docet omnium scelerum, hoc maxime Deo invisum esse. Nam duplici vinculo obstrictum hoc scelus, & corruptor non tantum de suo scelere, sed & de alterius anima perditam, rationem reddet, & licet ipse Corruptor poenitentiam forte egerit, de conversione tamen alterius à se corrupti, certus esse non facile potest.

C A P. II.

De personis facile corruptionem admittentibus.

§. I. **C**orruptum & porro corruptibile quidem est totum humanum genus, siquidem per lapsum Adam tota ejus natura corrupta ac depravata fuit. Cum tamen alii aliis corruptionem facilius admittant, merito eosdem fecernemus, praesertim cum in poenis irrogandis reflexio ad hanc quaestionem merito haberi debeat. Primum itaque locum adscribimus servis, quos facillimè corrumpi haud mirum, siquidem barbari plerique in bello capti ad operas mittuntur, ubi corpus exercent & animum negligunt. Destituti itaque omni ferè consortio humano, quo mediante animus eorum excitari, ac à Barbarie ista liberari

rari possit, fieri aliter vix poterit, quin ulteriorem animi corruptionem assumant. Hinc tot bella servilia olim facere, quorum maximè memorabile, quod refert *Justinus* L. 2. c. 3. Ubi recensendo Scytharum expeditiones, commemorat, qua ratione Servi ad custodiam pecorum à Dominis domi relictæ, ab Uxoribus, longa virorum expectatione defessis, fuerint corrupti: adeo ut immemores suæ conditionis revertentes Dominos, armati finibus prohibuerint, hinc itaque varia extitit victoria; ad postremum admonentur Scythæ mutare genus pugnæ, memores non cum hostibus, sed cum servis præliandum, adeoque non armorum, sed dominorum jure vincendos. Probato hoc consilio, omissoque ferro, instructi virgis, flagellis, aliisque servilis metus instrumentis; inopinantibus verbera intentant, & quos ferro non poterant, metu verberum vicerunt. Tunc certè intellectum est; Quantum ingenua ingenia servilibus præstarent. Hinc itaque ratio peti potest, cur Imperator in *Libro XI. Digestorum* directam, de Servo Corrupto, constituerit Actionem.

§. 2. Servos proximè sequuntur Adolescentes, qui ob imbecillitatem judicii, dum bonum à malo secernere non facile valent, facillimè flectuntur; habentque se ad instar mollis ceræ, cui bona & mala nullo negotio inscribi possunt. Hinc parentes liberis donec ad maturiorem perveniant ætatem, adjungere solent præceptores vel morum Magistros, ut defectum judicii suppleant, & quæ per juvenilem errorem committuntur, corrigant, omnemque malitiam, cui naturaliter dediti sunt juvenes, ex eorum animis extirpare studeant. Inter hujus ipsius Academiae statuta est & aureum illud statutum. Quod Studiose juniori adjungendus sit senior, cujus vita probata.

§. 3. Ex hac ratione quod minorenes proniores sint ad lapsum, procul dubio constitutum, ut minorenes

in multis delictis longe mitiori poena puniantur, ac si ab aliis perpetrata essent, per *L. auxilium 37. §. in delictis. ff. d. minor. 25. annis* & *L. in criminibus C. si adversus delictum* plures textus sunt apud *Tiraquel. de poenis minuendis, causa 7.* Id autem maximè iustum & æquum est: si enim omne peccatum poena gravis sequeretur, multi in primâ ætate turpes & omni iudicio damnati, postmodum laudabiles nunquam existerent. Hæc vero minorennitas regulariter non excusat delinquentem à poena ordinariâ, ubi hæc crimini dictata, sed si miseratio ætatis aliam aliquam habuerit circumstantiam, qua supina malitia purgari poterit, per accidens minorennitas facit, ut iudex de poena ordinaria aliquid remittere possit. *Carpz. in pr. crim. part. 3. qv. 143. n. 64. & seqq.* Quod autem poenæ impuberibus minui debeant, id procul dubio regulariter & in ordinariis poenis locum habet, quando non sunt doli capaces: ut quia infantes, vel infantia proximi: secus si sint proximi pubertati, tunc enim ob dolum ex delicto, tenentur ordinariè. *L. impuberem ff. de furt.* Impubes itaque doli capax, & pubertati proximus furtum facit, quod tamen quando contingit, merito arbitrio iudicis committunt communiter, *Menoeb. lib. 2. A. 2. cas. 57. n. 44. Farinac. qv. 92. n. 5. Carpz. qv. 82. n. 7. & part. 4. jurispr. const. 38. def. 8.* Et revera si minor commiserit adulterium, exceptione minorennitatis adversus poenam ordinariam se tueri non poterit. *per L. si ex causa. 9. §. 3. & l. 37. ff. de minoribus.* Licet non pauci id velint. Quos longa serie citat *Carpz. in pr. crim. part. 2. qv. 62. n. 51. eosq. refellit n. 52. & seqq.*

§. 4. Puerum ut audivimus, ætas, foeminam vero sexus excusat, inquit *Sen. Lib. 3. de Ira.* omnibus autem corruptione admittentibus merito præponenda esset foemina, quoniam inter mortales ipsa primò ab horrendo serpente, imo ab ipso corruptionum auctore & patre

cor-

11
corrupta. Hinc omnes ejus posterii in ejusmodi corruptione, ac depravatione concepti, ac nati sunt. *Psal. 51.* Cum autem Eva sua illa levirate hanc calamitatem utrique sexui procuraverit, jure etiam id quod sibi proprium erat, toti ferè foemino sexui, hæditarium fecit, ac præcipuum. Mulieres itaque esse, quam viros, animi viribus, longè inferiores, in confesso est. Hinc jura nostra quoties de mulieribus loquuntur, semper eas fragiles, infirmas, imbecilles dicunt. Fragiles quidem, ut scribitur in *L. si pater 4. C. de sponsal. & in L. 1. §. 15. C. d. rei uxor. act. & in L. ult. C. d. donat. ante nupt. & in L. affiduis. in princ. C. qui potior. in pignor. habeant.*

Accedit denique etiam Mulierum inconstantia, propter quam inter alias rationes à Feudis excluduntur, & quæ prohibet, ne foeminarum testimonium in causis capitalibus admittatur, de quo *vid. Menoch. lib. 6. præsumpt. 37. n. 45. & 46. Baldus in c. significavit. Ext. de Rescriptis* dicit, quod ratio naturalis consentiat, ut foeminae regulariter in feudis non succedant: quia animi consilium non facilè reperitur apud foeminam. Plura vide apud *Tiraq. in l. Leg. Connubialium num. marginali 78.*

Imperatores *Honorius & Theodosius in L. si pater. in fin. C. d. sponsal.* Scriptum reliquerunt, foeminarum consilium plerumque adversus propria commoda laborare. Et *Aristoteles lib. 1. Polit. c. ult.* scribit mulierum consilium esse invalidum.

Ex hac sexus Muliebris imbecillitate, illud quoq; fit, ut mulieres sint admodum decipi faciles, ut asserunt *Aristoteles circa initia lib. 9. de animalibus. & Albertus Magnus lib. 8. d. animalibus. Ovidius in Epistola Phyllidis ad Demophontem.*

*Fallere credentem non est operosa puellam
Gloria: simplicitas digna favore fuit.*

Sum decepta tuis & amans & fœmina verbis ;

Dii faciant, laudis summa sit ista tue!

Et alibi in *Epistola ad Cydippes ad Acontium.*

Improbe quid gaudes, aut que tibi gloria parva est?

Quidve vir elusa virgine, laudis habes?

Veluti non magnum sit negotium, non magna gloria, & amantem & fœminam decipere. In quo videtur fuisse imitatus illud *Virgil. lib. 4. Æneid.*

Egregiam verò laudem & spolia ampla refertis

Tuq; puerq; tuus: magnum & memorabile nomen,

Una dolo dirum si fœmina victa duorum est.

Cui etiam concinit illud *Ovidii L. 1. Amor. Eleg. 7.*

Quoq; tuos currus comitantur, turba sequetur,

Clamet jo forti: victa puella viro est.

Huic itaq; sexus fragilitati ut succurreret Imperator, multa iisdem privilegia constituit. Et si fœmina cæteroque in honesta, virgari se passa fuerit, præsumitur à mare seducta; ideoq; de maris pœna, stupratori infligenda loquuntur ut plurimum jura. Et inter fœminas eas, illæ facilius corrumpuntur, si corruptio fiat ab iis, quorum fidei sunt commissæ. Tutor itaq; seu Curator, si pupillâ stupraverit, longe atrocius punitur, ac si alius quis idem fecisset, per *l. un. C. si quis eam cuius tutor fuit. &c.* Cum enim longe facilius ipsi sit persuasio, utpote qui eam in sua custodia habet, meritò durius in eum animadvertitur. Quod pluribus probat *Farinaceus de delictis carnis. Q. 147. tit. 16. num. 15.*

§. 5. Parochianos nonnunquam à parochis, corrumpi facillimè posse, nonnulli fortè in dubium vocabunt, cum tales plerumque ejusmodi officiis præficiantur, quorum vita ab omnibus approbata est. Verum quam, sæpè id fieri solere, partim historia, partim tristis docet experientia, adeo ut de eo dubitandum non sit. Quid enim usitatus est quam ut nonnulli ex Pontificiis, præfer-
tim

13
tim casus conscientia tractantes, ea quæ dubia sunt, imo illicita, ac jure Divino prohibita, ita proponant, quasi concessa ac cum sacris literis congruant? Quando difficulta tractantur omissis magis necessariis; quando impii laudantur, quando controversiæ sine omni moderatione & æquitate asperè nimis tractantur. Quid igitur aliud quam ut pravis affectibus polluantur plebis animi, aliàs ad errorem proclives. Et de nostris Evangelicis Ecclesiis graviter conqueritur *Josua Stegmannus Theol. Rintbelenfis, in præfatione sua Cygnæ cantionis*: nos excussisse jugum Pontificis, & induisse jugum impietatis, quantum in fidei puritate profecerimus, tantum in sanctitate vitæ nos amisisse; fuisse hanc similem permutationem Glauco & Diomedis, &c. Omnium tamen facillimè corrumpuntur Auditores, si iis vitiis, à quibus plebem dehortari debent, ipsi Pastores laborent, & quod una manu ædificant, altera destruant. Omnium efficacissimum sanè Exemplum est Pastorum animarum in utramque partem. Denique ex tot ac tam multiplicatis sectis metuendum, ne vel Atheismus tandem sequatur, vel defectio.

§. 6. Quemadmodum itaque Parochianorum animi corrumpuntur pravis exemplis Pastorum, ita omnis plebs promiscuè, haud difficulter corruptos induit mores, si superiores, ad quorum exemplum se componere solent, aliquo vitio laborent; multum enim apud eam obtinet decantatum illud proverbium: **QUALIS REX, TALIS GREX.** Ad hanc plebis corruptionem haud parum faciebant olim ludi & spectacula, quæ Imperatores in urbibus exhiberi patiebantur, ad plebem demulcendam, & voluptatibus adsuescendam. *Seneca ep. 7. ait*: Nihil vero tam damnosum bonis moribus, quam in aliquo spectaculo desidere, tunc enim per Voluptatem facilius vitia surrepunt. *Cic. lib. 2. ad Att. epist. 19. inquit*: Populi sensus maximè in

theatro & spectaculis perspectus est. Et ut notant historici scriptores, Plebs semper rediit avarior, ambitiosior, luxuriosior, imò etiam crudelior, & inhumanior. *Justinus lib. 9. cap. 6.* refert Philippum Macedoniae Regem dum ad spectaculum ludorum sine custodibus contenderet, à Pausania obruncatum esse, quod fieri facillimè potuit, Homicidiis enim perpetrandis, occasionem commodissimam præbet multorum hominum concursus. Idem *Justinus lib. 1. cap. 7.* refert, totam gentem, Lydos nempe, ludicris artibus corruptam esse.

§. 7. Gentes autem totas aliis magis corruptionem admittere nemo negabit, constat enim ex historiis, Lydos, gentem industria quondam potentem & manu strenuam; effœminata molli et luxuriaque, virtutem pristinam perdidisse. Sicut enim corpora impura aliis purioribus ad pestem intromittendam sunt aptiora; ita & indoles unius gentis, alterius gentis indole magis disposita ad recipienda vitia.

CAP. III.

De personis alios corruptibus.

§. 1. **D**E personis corruptionem animorum intendentibus, acturi hoc capite, meritò omnibus præfigimus primum illum, ac perniciosissimum omnis corruptionis Satorem ac Autorem Satanam, qui, cum à Deo è Cœlo ejectus, adeoq; omni Salvationis spe exutus sit, in id solum intentus est, quomodo humanum genus in devia deducere queat. Hinc communem nostram Matrem Evam ad prohibitos decerpandos fructus in ipso Paradiso induxit; Eaque tanquam instrumento ad corruptendum Adamum, usus est. Qui conatus, proh dolor, feliciter

liciter nimis illi (si modo felicitas ulla est, habere socios suppliciorum æternorum) successit. Neque autem satis esse putavit, totam humanam naturam sua pestifera contagione à se infectam ! Enixus enim est ipsum Salvatorem nostrum in sui adorationem pellicere, & hac ratione, quâ ipse non gaudet, nos exuere spe. Hic certè animorum longè pessimus, ac perniciosissimus corruptor est, cum enim à nobis videri nequaquam possit, ita nec laqueos quibus nos irretire nunquam non studet, minus commodè effugere possumus. Si verò, qui ab hoc Diabolo corrupti ac depravati sunt, similiter oblectantur, si alios in eandem corruptionem non virtute, sed otio ac vitiiis trahere possint, & velint, jure ejus ministri dicuntur.

§. 2. In specie cavendum ad animos aliorum corrumpendos omnibus, qui in superiori gradu Ecclesiastico, vel Politico constituti sunt, ne subjectos suo exemplo in devia trahant: Nam Principes, Magnates, Virique in dignitate constituti, pravis exemplis multum nocent; de quibus ita *Cic. in Lib. 3. de legibus*. Perniciosè merentur de Re- pub. vitiosi Principes, quod non solū vitia concipiunt ipsi, sed ea infundunt in civitatem: neq; non solū obsunt, quod illi ipsi corrumpuntur, sed etiam quod corrumpunt, plus- que exemplo, quam peccato nocent. Similiter etiam Pastores Ecclesiastici, (de quibus in præcedenti capite jam dictum) Doctores & Præceptores, suis exemplis facile corrumpunt sibi commissos: primū, quia homines amplius oculis, quam auribus credunt: Deinde, quia longum iter est per præcepta, breve & efficax per exempla. Quod *Seneca in quadam Epistola* eleganter declarat, dicens Zenonem Cleanthes non expresisset, si eum tantummodo audisset, vitæ ejus interfuit, secreta perspexit, observavit illum, an ex formulâ sua viveret. Plato & Aristoteles, & omnis in diversum itura sapientium turba, plus ex moribus,

ribus, quam ex verbis Socratis traxit. Metrodorum, & Her-
machum, & Polyænum, magnos viros non schola Epicu-
ri, sed contubernium fecit. Idem in *Epist. 11. sub fine*:
Aliquis vir bonus nobis eligendus est, ac semper ante ocu-
los habendus, ut sic tanquam illo spectante vivamus,
& omnia tanquam illo vidente faciamus. Habemus ex-
pressam legem in Codice nimirum *L. Magistros 7. d. Pro-
fessoribus & Medicis*. Quæ inter tria requisita Professorum
& Præceptorum, primo loco ponit Morum probitatem,
quæ etiam requiritur in *L. un. C. d. Prof. Urb. Constant*. Me-
ritò autem Morum probitas primariò requiritur, cum
non tantum verbo solo, sed etiam conversatione guber-
nare subjectos debeant, & totius semetipsum imitorem
virtutis ostendere, testemque Doctrinæ bonam conversa-
tionem habere per *c. Valentinianus 3. dist. 63*. Ipsi quoque
Parentes liberorum corruptionem procurant nonnun-
quam, cum ipsi pravis moribus imbuti sunt, quid enim fa-
cilius, quam ut eorum mores, cum quibus perpetuò con-
verseremur, assumamus. Maximè autem corruptioni juve-
num inserviunt foeminae, quæ pudorem vulgarunt, contra
quas ut corruptrices juventutis sedulò inquirendum erat,
nec foret impossibile hæc mysteria Satanae investigare, si
Deo ex asse servimus.

CAP. IV.

De instrumento & modo quo fiat Corruptio.

§. 1. **C**Ognitis personis quæ faciliè corrumpere possunt
animos aliorum, meritò etiam considerabimus,
quib9 modis id efficiant, qui varii quam maximè sunt, pot-
est enim aliquis vel solo svasu ac consilio corrumpi. *L. 52.
§. 24. ff. d. furtis. & L. consilii. d. Reg. jur.* quæ ultima lex
dicit

deteriorem. per *L. 1. §. 4. ff. de Serv. Corrupto. Schneidw. ad §. in duplum Inst. de Act. n. 16. Petr. Greg. in Syntag. lib. 38. cap. 19.* Consulit enim revera, qui v. g. communicatum sibi homicidium futurum, illud laudat dicendo, fore bene factum, aut quid simile. *Angel. in conf. 22. num. 1. & seqq.* Ubi de eo, qui habita notitia, quod quis erat commissurus homicidium, dixit illi, Facies optimum factum; concluditq; quod licet is non possit dici tractator, sed ordinator homicidii, bene tamen dicitur persuasor, confortator, vel inflammator, & sic tenetur de consilio, licet non de ordinatione, sed tractatione; sequitur *Jas. in L. 1. num. 33. C. d. Serv. fugit. Cepoll. conf. 27. num. 5.* Ubi dixit, quod laudando quis factum dicitur prestare favorem. *Hippol. Rimini conf. 310. n. 10. in fin. lib. 3.* Similiter & is, qui, volenti delinquere, audita ejus voluntate respondit; expedias te citò quod facturus es, fac citò, aliter factum non bene succedet, aut quid simile; Consulere dicitur, adeoque de consilio tenetur, *sec. Jas. in L. 1. num. 34. C. d. Serv. fugit.* Ubi tamen, quod isto casu, & si ex prædictis verbis inducatur consilium, aut inflammatio, non tamen inducitur mandatum. Laudanti factum aliquod, simillimus est consentiens delicto, ideoque etiam tenetur actione doli; Agentes enim & consentientes pari poena puniuntur, juxta dictum *Pauli Apostoli ad Rom. c. 1. in fin.* ubi scribit. Dignos esse morte non solum, qui faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus, & traditur in *c. novum 10. Causa 2. quest. 1. c. quanta de sent. excommun. c. 1. de offic. deleg.* Ubi propterea *Gl. & Canonistæ* in lecturis notant, consensum, taquam generale verbum quadruplicem esse, scilicet negligentia, consilii, cooperationis, & auctoritatis seu defensionis.

§. 4. Ad correptionem animorum quam plurimum etiam facit Scandalum, uti ipsa ejus definitio docet;

Dici-

Dicitur enim esse dictum vel factum non rectum, quod alteri præbet occasionem peccandi seu ruinæ. De quo Scandalo fasè agit *Covar. in c. peccatum p. i. n. s. & 6.* omnia quæ ibidem dicuntur, hic repetere, temporis angustia non permittit. Paucula tamen ex ejus dictis notabimus. Scilicet, non male posse Scandalum triplex dici. Aliud datum tantum, aliud acceptum tantum, aliud datum & acceptum simul. Vel per Dichotomiam. Aliud simplex vel duplicatum, illud vel datum tantum, vel acceptum tantum, quod exemplis declarari potest. Potiphara grande offendiculum ponebat Josepho, sed nihil nocuit casto huic pectori. Simile offendiculum ponebatur Susannæ à duobus illis senecionibus. Sed erant tantum scandala data, non accepta: Econtrario scandalizabantur Judæi ex verbis Christi *Job. 6to* & hoc erat Scandalum tantum acceptum, non datum. Sed David cum pelliceret Bathsabæam, & scandalum ille dabat, & hæc acceptabat. Quæri hic posset annon Magistratus scandala data ea quæ per se mala non sunt, sed speciem mali habent, punire possit? quod non dubito affirmandum: quia Magistratus est Custos utriusque Tabulæ, & sic omnia ea impedire debet, quæ ulla ratione Scandalum præbere possint, v. g. Sit Pater qui filiam, frater qui sororem osculetur; quoniam hoc sævi criminis suspicionem & inquisitioni causam præbere posset: Quemadmodum *Ovidius in lib. 10. metamor.* Introducens Myrrham deperientem proprium Patrem, ita ait,

Osculâq; admoveam, si nihil conceditur ultra.

Et in lib. 9. De Byblite Fratrem illicitè amante agens.
ita canit.

*Nec peccare putat, quod sæpius oscula jungat,
Quod sua fraterno circumdes brachia collo.*

Putarem, hoc scandalum si praesertim monitus pergat,
& quidem extraordinariâ plecti posse. Relatum mihi,
Matrem aliquando in inquisitionem tractam esse, ex eo ca-
pite, quod eodem lecto cum filio uteretur, quæ tamen al-
legata sua ætate, & summa paupertate, & filii morbo perpe-
tuo atque incurabili, cum commiseratione absolutionem
meruit.

§. 5. Est & alius, plane Diabolicus, hominum.
animos corrumpendi modus, scilicet incantamenta &
Philtra, quibus homo ad committenda flagitia pellicitur;
Negamus autem hisce philtris voluntatem alicujus cogi
posse, ad amandum, quem non vult. At potest imagina-
tio perturbari, humores concitari, & totum corpus interi-
us quasi accendi; adeo ut quis, Dæmone variis tentati-
onum illecebris interius certante; æstro quodam libidinis
vexetur, & sic vehementer trahatur ad desiderium carna-
lis copulæ cum aliquo in genere, quod si tum temporis ma-
leficus amator accedat, & artibus, quibus solent muliercu-
læ capi, eam instanter urgeat, vel Dæmon de illo uno tam-
assiduè memoriam & phantasiam moveat, exhibendo spe-
ciem circumstantiarum propter quas amore dignus vide-
atur, & subtrahendo eas quæ indignum redderent: facile
fit ut seducatur. Et hæc est ut puto propria ratio & modus
quo per ista Diabolus solet decipere homines: **Quam**
sententiam communiter sequuntur Juris Consulti. *Marti-*
nus Delrio. lib. 3. disquisit. Magic. part. 1. qv. 3. sect. 2. princ. Ro-
dericus in Medico polit. l. 4. c. 2. Simon-Majolus part. 2. dierum
canic. colloquio tertio. Nam in. L. eorum 4. C. d. Malefic. Con-
stantin. Imper. dicit: Aut pudicos animos ad libidinem deflexif-
se intelliguntur. non ait cœgisse. Hujus Dæmonis vices fun-
guntur male sani proxenetæ vel vetulæ, per lenocina ac
prohibiti amoris conciliationes, juvenum utriusque sexus
ani-

animos corrumpentes. De quibus *vide Const. Carol. Art. 123.*
Et ibi Remus. ac Stephan.

21

§. 6. Pecunia, quæ est instrumentum luxus & luxuriæ, etiam multorum animorū corruptrix est; multi enim homines, insueti pecuniam administrare, acceptam quoquomodo dissipant; Alii vero omnia sua bona minimo vendunt pretio, ut pecuniam meretricibus dandam habeant. Hinc JCtorum opinio est, inutilem esse contractum, si quis Hælluoni, aut Luxurioso homini pecuniam dederit, quam sciebat eum Scorto statim daturum, aut alias turpiter consumpturum; Quod nec ratione caret, nec auctoritate; Probatur enim *per L. si quis cum sciret. §. ff. pro Emptore. Et L. si vero non remunerandi 12. §. si adolescens 11. ff. Mandat. Quæ etiam est Sententia Cujacii tom. 1. pag. 2318. Et tom. 2. 1357. Duarenii ad L. 6. ff. d. V. O.* Hoc ipsum antiquitus jam observatum fuisse, probat illud *Seneca dictum: Pecuniam non dabo, quam numeraturum adulter & sciam, ne in societatem turpis facti, vel consilii veniam.*

§. 7. Similiter etiam pecunia filiofamilias mutuo data, facile animum ejus corrumpere potest, præsertim si à scortationibus vel comotationibus non abhorreat ejus animus. Hinc, non in favorem filiorumfamilias, sed tum odio fœneratorum, tum ne corrumpatur juvenus, & in Patrios inquirat annos, introductum est SC. Macedonianum, quo mediante Creditori qui filiofam. Pecuniam credidit etiam mortuo patre denegatur actio. *L. 1. ff. ad SC. Maced. §. pen. Inst. quod cum eo. Et c.* Exempli enim pessimi contractus in Republica non ferendi. *§. pen. Inst. d. t. hæc datur ratio SC. Macedoniani: Quia sæpè onerati ære alieno creditarum pecuniarum, quas in luxuriam consumebant, vita parentum insidiabantur.* Hoc SCtum Macedonianum tantum intelligendum de pecunia numeratâ. Re-

C 3

liquæ

liquæ enim res ita demum ad SC. pertinent, si in fraudem
ejus data arguantur. Veluti si res aliqua vendenda data
sit, ut pecuniam ex venditione redactam filius habeat in
mutui vicem. *L. 3. §. is autem solus 3. L. 7. §. 3. ff. ad SCt. Maced.* Est
ἔπιφθορά; sive ejusmodi circumscriptionis species, cum
quis Scripto quidem legis pareat & satisfacit, sed non etiam
menti. *Cujac. 13. obs. 24.*

§. 8. Nos autem, cum *Dn. Struvio ac Wissenbachio*
mentem ac Sententiam SCti ad œnopolas, cerevisarios,
Sartores, cupediarios, & mercatores, merce pretiosiores,
in vestimenta filiosam, vendentes, extendere non dubita-
mus. *arg. d. ll. Hac de re Wissenbachius Disp. jur. civ. 28. p. 1. tb.*
27. allegat Academia Franeckeranæ legem: cui etiam Sa-
lanæ Statuta congruere dicit Dn. Struvius ad SCtum Ma-
ced. tb. 53.

§. 9. Multos jam vidimus modos, quibus homi-
num animi decipi possunt; Usitatisimum tamen ac
maximè perniciosum esse Licentiam, nemo negabit, quod
& *Terent. in Heaut.* affirmat, dicens:

Nam deteriores omnes sumus licentiâ.

Cum enim ii, qui scelus, vel flagitium aliquod per-
petrarunt, ob id ipsum impunes maneant, mirum non
est, si à maleficiis nunquam desistant, verùm potius de die
in diem deteriores reddantur. Antiquis hoc probare ex-
emplis supervacuum omninò reor, quippe memoriam
nostram non fugiunt recentiora ac quotidie occurrentia
exempla. Nec minor est species corruptionis, quando
vitia honestioribus verbis, veluti mantelis teguntur. Nul-
lum enim tam atrox fere ac scelestum hodierna die com-
mittitur factum, quod non honesto aliquo nomine, vel
titulo obtegatur, adeoque impune transeat. Praferen-
da sanè esset tolerabilis aliqua hujus vitæ poena, atrocis-
simæ

simæ ac æternæ damnationi. Quin itaque justissimum, Judicem invocamus, ut castigatione sua nos ad pœnitentiam permoveat, ne aliquando peccatorum nostrorum justissimam luendo pœnam, è cœlo excludamur.

§. 10. Denique etiam multum valent ad corrupendos mores, & animos hominum, Libri; quibus res obscœnæ ac fœdissimæ, omnibus legendæ proponuntur, vel etiam amatorix cantilenæ, quæ juvenes plerumque ad illicitos pelliciunt amores; Nec non Comœdiæ ac intersecnia obscœna; Iis certè nihil aptius ad depravandos animos. Si enim Aliquis nullo vitio, vel affectu pravo imbutus eadem frequentet; reversus id ipsum de se prædicare haud poterit, aut enim ad iram, amorem, vindictam, vel aliud quid concitabitur. Hæc de Modo corrupendi dixisse, sufficiat, quamvis omnes modi & instrumenta corruptelarum à nemine, nisi forte à Corruptelarum omnium Magistro, exprimi possunt.

CAP. V.

De Diversis Statibus in Republ. Corruptioni sæpè obnoxiiis.

§. I. **I**N hoc Capite, animus est agere de Statibus, in quibus hominum fiunt pleræque corruptiones, cū enim alius Status alio sit aptior ad alendam Corruptionem, ita etiam eos tantum considerabimus, in quibus magis frequentatæ sunt corruptiones. Sic videmus Regum, plerorumque, ac Principum aulas esse interdum seminaria vitiorum, uti enim in mare flumina omnia, sic vitia in magnas aulas fluunt; quod unanimiter affirmant Viri perdocti plurimi; Allego testem *Eberhardum à Weibe in*

tract.

tract. de Aulico polit. Idem etiam testatur *Henricus Petreus Herdesianus in tract. de Aulica vita*, complures alios citans Auctores. Negari non potest, Aulam Davidis optimè instructam fuisse, & tamen duos egregios animorum corruptores ibi deprehendas; Achitophelem scilicet, qui animum filii concitavit contra Parentem, & propudiosum consilium filio suggerebat, ut secundarias patris Uxores publicè corrumpere & stupraret; Et Jonadabum, qui author Amnoni fuerat, ut sorori vim inferret. Talia si fuere Capita Aulæ, quid de reliqua turba dicendum? Mirari itaq; nemo debet, quod alia Aulæ ad formam Davidis hæc quam ex omni parte constructa; vel ordinata, omnibus generis corruptoribus abundent. Si cui itaque in aulis vivere, ac animum incorruptum servare animus est, is adversus omnes corruptelas se præmunire semper, & ne vicem reddat, & par pari referat ac itaque pari vitio se commaculet, omnes injurias hilari vultu, ac patienter ferre debet. Hinc quidam, qui in cultu Regum consenuerat, interrogatus, Quomodo rarissimam rem in aula consecutus esset, senectutem? Respondit, injurias accipiendo, & gratias agendo. Sæpè adeo in aulis injuriam vindicare non expedit, ut ne fateri quidem expediat.

§. 2. In Ecclesiis quis dicat corruptioni locum dari, sacræ enim cum illæ sint, ab omni impietate jure abhorre videntur; Sed & ibi esse labe & multifarias corruptiones, scandala sectarum & morum à posteriori, & ommissæ visitationes à priori tristisque experientia satis docet. Utar saltem laudati Eberhardi à *Weibe* verbis in *Aulico politico*. *Salvator noster non jubet de præceptis disputare, sed diligere proximum.* Sed si diligitis, inquit, me, ipsi mea præcepta servate. *Dilectio gloriosior prophetia & reliquis charismatibus supereminetior.* Christus enim filiam vocabat
subti-

25

subtiles disputationes ignorantem mulierem. Finis enim mandati est charitas ex puro corde, conscientia bona & fide non ficta, à qua nonnulli, ut à Scopo aberrantes, diverterunt ad vaniloquentiam. Hinc totus mundus talem conjectionem faciat, ubi disputationum copia & intemperantia &c. ibi frigida Religio &c. hæc ille. Fatendum sanè, præ copia disputationum, ipsius pietatis studium neglectum fere esse: Quis potest damna recensere, quæ ex distractis ob Religionem animis, & Vatiniario inde nato odio in Rempublicam, promanarint. Sed hæc ad Theologos remitto, quorum hic non aliter, quam quatenus corruptelæ morum fomitem præbent, & Rempubl. lædunt mentionem feci, quod agnovit D. Job. Mattheus Meyfartus Theol. Prof. Publ. Erphordiensis in scripto illo quod corruptelis Academiæ, opposuit, & Serenissimo Duci Saxonix Dn. Ernesto Anno 1636. inscripsit, lib. 5. cap. 12. hanc fecit Rubricam, wie durch Antrieb des Satans die Evangelischen Kirchen in einander gerabten / dadurch die Academische Jugend verbeget / und eine weite Thüre zu allerhandt Unordnung erdffnet worden. Qui postquam capita consensus Theologorum in sine subscriptorum, Marpurgi in iti 3. Oct. anno 1529. recensuisset, hoc judicium suum tandem graviter subjungit; Omnes eos qui post mortem Lutheri ac Melanchthonis hoc negotium quo minus continuatum fuerit impediterint, vel in medio dierum suorum mortuos fuisse, vel in posteritate sua dedisse pœnas &c. sed hoc non facimus nostrum, nec ex eventu judicandum putamus, ideoque ad alia transimus, posteritati judicium relinquentes.

§. 3. In Academiis quanta corruptio floreat viget atque, notorium pro dolor satis est; exprimam tamen, ut verbis *Sixtini Ananæ* potius quam propriis, quamvis nec

D

omnia

omnia ejus verba mea faciam, hæc itaque sunt ejus verba: *Academias Reip. & Ecclesia seminaria esse in confesso est. Quales ergo Academia, talis Respublica, talis Ecclesia. Jam vero, qui in Academiis plerisq; Germania vixerunt, & vel micam pietatis habent, uno ore fatentur omnes, illas magis Bacchi & Martis, quam Musarum sacraria fuisse. Ibi calamos in pugiones, atramentaria in thecas pulveris bombardici abiisse. Ibi irrisui fuisse sobrietatem, pietatem dedecori. Innoxios adolescentes, quos studiorum gratia eo parentes ablegaverant, initiatos in ipso introitu Baccho fuisse, auspicia vita Acad. facta ab infami & plena impietatis depositione: De cujus prima institutione nolim temere judicare, &c. Duella crebra, quæ non solum gladiis sed & sclopetis peragebantur. Belluina compositiones assidue: Nocturna grassationes sine intermissione. Vexationes juniorum, qui plerumq; (talibus) senioribus meliores & innocentes, intolerabiles, addo & injustissimas. Hæc ille, cum quo simillima plurima habet D. Meyfartus in d. tract. Nullusque dubito quin consuetudo alios vexandi, originem ex parte referat etiam illis Academicorum disputationibus, in quibus alii alios Auditoribus deridendos imò explodendos proponunt, non prius quiescentes nisi postquam cum sibilis & tumultu explosi sunt, quam Corruptelam etiam in Belgicis Academiis deprehendi. Sed de hoc satis.*

§. 4. In Curiis denique, ac Judiciis frequentatas multum esse animorum corruptions in confesso est, fieri enim sæpissimè solet ut judices, donationibus, vel honorariis forte corrupti, sententiam ad unius partis placitum ferant. Nam & is, qui in bona causa judici quid dat, ut pro se judicet, corrumpere videtur judicem, l. 2. §. 2. ff. de Condict. ob Turp. causam. Donell. l. 14. c. 25. & ibi Hillig. lit. C. Bachov. in Trent. disp. 22. tb. 3. lit. f. vol. 1. Quid autem aliud

27
aliud agunt Patroni 'causarum ii, qui sine omni delectu
quascunque causas defendendas suscipiunt, quam ut vera-
reticendo iudicem ad iniquam sententiam inducant; Cum
enim ipsi pretio omnia metiantur, omni ope enitentur,
ut adversam (licet justiore) partem supprimant. Lo-
quor (ut dixi) de iis tantum Advocatis, quos vulgus optimos
dicit, revera autem pessimi sunt; puta tales qui spe lucri
faciendi pessimam ac ab omnibus rejectam assumunt cau-
sam, eamque tueri contra apertissimas leges volunt; vel
si id obtinere nequeunt, litem in longum protrahunt.
Nec non referri huc possunt ea Collegia, quæ consulta à
partibus semper ad placitum quærentium respondent, &
diuturnis litibus, ac inde propullulantibus corruptelis ani-
morum, occasionem præbent & fomitem. Ex iis itaque
quæ hoc capite diximus, patet, in illis Statibus, qui præ
cæteris à corruptione immunes & vacui esse deberent, e-
asdem interdum, frequentes esse. Quid de aliis Statibus
ac Collegiis dicendum sit, facile ex dictis patebit.

CAP. VI.

De causa finali corrup-
tionis.

§. I. **A**Ntequam ad Actionem, quæ ob hoc delictum
datur, (de qua in secunda parte,) progrediamur,
operæ pretium erit, paucis inquirere, quid intendat hæc
animorum corruptio, vel quis ejus finis sit. Certum au-
tem aliquem ei præfixum esse finem nemo negare facile
ausus fuerit, cum quicquid fit, fiat propter aliquem finem,
L. 4. C. de hered. Instit. L. 1. C. d. condict. ob causam. Optan-
dum quidem foret, omnium actionum finem bonum.

ac laudabilem esse: verum cum totum genus humanum à natura corruptum ac depravatum sit, mirum videri nemini debet, quod actionum nostrarum pleraque, mala & verita intendant. Hæc autem corruptio, de qua nobis sermo nunc est, ad eas merito refertur actiones, quarum finis & intentio haud quaquam probandus venit, quamvis id de omnium corruptionum sine, commode dici non possit, ut ex ejus divisione statim patebit. Duplicem itaq; Corruptioni finem esse dicimus. *Primum*, si quis directè intendat alterius ruinam, & quidem ideo, ut alter lethalem culpam contrahat. *Alterum*, cum quis sibi, vel aliis, utilitatem, securitatem, voluptatem vel aliud procurare intendit.

§. 2. Primus finis omnino rarior est, nam si quis directè ex seductione, inductione, vel exemplo contendat proximum in ruinam conjicere, profecto is Diaboli malitiam ferè æquaret: mittimus itaque hunc finem, & transimus ad posteriorem, qui longè frequentior ac usitator est; Hic vero finis iterum duplex dici poterit: Alter ejus intentio ultima quodammodo bona videri possit; Alter cujus intentio ex asse mala. Ad primum referri possunt ludi & spectacula olim in majoribus urbibus habita, & in eum finem à Regibus & superioribus tantum concessa, ut Plebem oblectarent, eorumque animos à serio averterent, atque hoc pacto securitati & tranquillitati publicæ consulerent; imo etiam ut firmarent potentiam suam. Sic Cyrus ut à Lydis, sæpissimè rebellantibus, securus esset; arma & equos iisdem ademit, jussitque caponas, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Ut sic gens industria quondam potens, & manu strenua; effœminata mollitiæ & luxuria, virtutem pristinam perderet;

&

29
& quos ante Cyrum invictos bella præfiterant, in luxuriam lapsos otium & desidia superaret, quod refert *Justinus lib. 1. c. 7* Hic proximus finis malus, sed ultimus bonus videtur, verum per mala media non obtinendus; infinita alia in antiquis scriptoribus, idem testantia reperiuntur exempla; quæ omnia recensere longum nimis foret. His itaque, missis, pergitur ad Alterum finem, de quo diximus, quod ejus intentio sit ex se mala, quem finem deprehendimus in iis, qui cum aliorum damno vel periculo, desideriis ac rebus suis consulere student; Sic multi seducunt mulieres, ut suæ libidini satisfiat, non ut mulierem in ruinam conjiciant. Similiter ob avaritiam, vel etiam inmensam gloriæ cupiditatem multi aliis fraudes & insidias struunt. Denique ob rationem status, alii alios corrumpunt; hodie enim privatis quoque sua quasi Ratio Status est. Hujus itaque finis intentionem malam esse ex eo probetur, quoniam cum alterius damno, nemo locupletari debet. Sed hæc cujusque conscientia relinquitur.

§. 3. Interim hoc manet, eum qui hoc fine, alii infuderit quasi vitia, ut ei noceret, & in ruinam eum præcipitaret, eum, inquam, gravissime plædendum esse. Qua de re in 2da parte plura audimus. Et quo quisque finis est vitiosior & pejor, eo quoque gravior debet esse poena etiam in foro externo.

§. 4. In summa autem, quocunque quis fine, alium corrumptat, vitiumque propinet, non debet hoc impune facere, quia qui non ob ruinam, sed quocunque alio fine, vel consilio, vel exemplo alii nocet, præbet is alii occasionem peccandi, non per accidens, sed per se. Ex *Thoma & Cajetano Covarr. in Regul. peccatum.*

D. 3

PAR.

PARTIS SECUNDÆ

CAP. I.

De Actione Servi Corrupti

Directa.

§. 1. **H**ÆC Actio de qua nobis in præsentiarum sermo erit, est Prætoria. *Ulpianus in L. 1. ff. d. Serv. Corrupt.* Ipſius autem Edicti hæc ſunt verba: *Qui ſervum ſervamve alienū alienamve recepiſſe perſuaſiſſe ve quid ei dicetur dolo malo, quo eum, eam deterior em faceret: in eum quanti ea res erit, in duplum iudicium dabo.* Competit hæc actio Domino Servi Corrupti, ſcilicet qui tempore corruptionis fuit, non ei in cuius dominium poſtea abiit, *per L. 5. §. ult. ff. b. t. fieri enim poteſt, ut ſi alienavit, fortè minori pretio vendiderit L. 6. d. t. quippe ipſa corruptio ſæpiſſimè poteſt eſſe cauſa manumissionis. L. 7. b. t. Conceditur præterea hæredibus dominorum, cæterisque ſucceſſoribus per L. 8. b. t. & l. 13. pr. eod.*

§. 2. Datur autem adverſus eum, qui ſervum cuiuſlibet ſexus, vel ætatis ſolicitat ad aliquid, vel faciendum, vel cogitandum improbè: utpote, ſi perſuaſit alicui, ut injuriam faceret, vel fingeret, vel ut alium ad fugam ſolicitaret, vel ut res ſuas, vel alienas intricaret, abſumeretve, aut amator exiſteret, vel ut errori vel malis moribus eſſet deditus, vel in cauſonis nimius, vel ſeditioſus, vel potator vel falſarius, vel denique, ut aliud quodlibet delictum perpetraret. *L. 1. §. ſin. ff. d. Serv. Corrupt.* Sed quid, ſi tentavit quidem corrumpere, ſed non effecit? Sunt enim multi, quorum probitas nullis ſvaſionibus poteſt expugnari. Certè non minus tenebitur, quam ſi perſuaſiſſet. Cona-

tus

tus enim puniri debet in his, quæ faciliter trahunt ad pernicioſa exempla. Nam à corruptente (quantum ipſe potuit) perfecta res eſt. §. *ſed & ſi credat. Inſt. d. Obligat. qua ex delicti, naſcuntur. L. ſi quis ſervo C. d. Furt. & Serv. corrupt.* Idem etiam dicitur corruptor, eademque contra eum datur Actio, qui ſervum dolo recepit, id eſt abſcondendi cauſa ſuſcepit, ac refugium illi præſtitit quocunq; in loco, ſuo vel alieno, *per L. 1. pr. & §. 2. ff. d. ſerv. corrupt.* Similiter & is, qui perſvadendo corruptit, quod plus eſt, quam compellere, aut cogere *per L. §. 3. ff. d. t.* Vel deniq; qui laudat, eſt Corruptor & hæc actione conveniri poteſt *per L. 1. §. 4. ff. d. t.* Sed de his pluribus jam actum in parte priori. Quemadmodum autem Actio Directa ſervi corrupti datur etiam hæredibus, ut modo dictum, ita in, vel contra hæredē non datur *per L. 13. d. t.* quoniam eo reſpectu pœnalis eſt. Sed quia mixta eſt *l. 14. §. 5. ff. b. t.* utique qua perſecutoria etiam in heredem datur.

§. 3. *Æſtimatur autem in hoc iudicio, non ſolum quantum ſervus ob id, quod corruptus eſt, minoris exiſtat, vel vilior effectus ſit, per. l. 9. §. ſin. d. t.* ſed etiam quanta ſint res, quas ſecum abſtulit *L. ſi quis ſervum. §. ſin. l. 10. & L. Neratius ait 11. in ſin. ff. eod. tit.* Idque totum duplatur, hoc eſt, omne damnum ex corruptione proveniens, *L. in hoc iudicium ff. d. t. §. in duplum. Inſtit. de actionibus.* Etiamſi res illæ non ſint perlatæ ad eum qui ſervum corruptit, ſed ad alium, vel ſi ab ipſo ſervo conſumptæ ſint, quia corruptor, ſolicitator, impuſſor, princeps eſt delicti: & æquius eſt earum rerum nomine eum teneri, qui princeps eſt delicti; qui origo malorum, quam eum quaeri ad quem res perlatæ ſunt. Concurrit etiam in hæc ſpecie, cum hac Actione ſervi Corrupti, earum rerum nomine, quas ſervus furatus eſt, vel ſecum abſtulit, hæc, cujus hæc eſt formula;

Ope

Ope consilio tuo furtum factum esse ajo: de qua sapè in jure. L. si servus servum ff. ad Leg. Aquil. & in L. sepe ff. d. verb. signif. Et apud Ciceronem d. finib. bon. & mal. Et est species actionis furti, etiam in duplum. L. is qui 34. ff. de furt. L. ult. C. d. noxal. action. Idque duplum tantum pœna est, id est, non est mixta actio: sed meram pœnam persequitur extra rem; vel res furto subtractæ, quæ propria actione petuntur, id est condictione furtiva. Concurrent igitur tres actiones in hac specie, una est Servi Corrupti; altera Furti, quod ope & consilio tuo factum esse ajo, & Conditio furtiva; nec altera alteram consumit, aut perimit, quia non eadem res in omnibus versatur, non idem omnibus intenditur. Sed conditione furtiva rem, vel æstimationem persequimur: Actione furti, quod ope consilio tuo furtum factum sit, persequimur meram pœnam dupli. Et hoc amplius; Actione servi corrupti, persequimur duplum quanti interest. L. ii. §. ult. ff. d. Serv. Corrupt. Denique etiam datur actio in id, quod aliis Dominus ob vitium servi præstare coactus est; vel ut clarius dicam; Dominus actione Servi Corrupti, id omne consequitur, quod ob vitium ejus aliis præstitit, & hoc amplius, alterum tantum vice pœnæ. Itaque Mixta est actio, quia rem & pœnam persequitur, de quo vide plura apud Cujac. Tom. i. in lib. 19. ad Edictum Pauli.

§. 4. Videamus etiam, num aliquo casu integrum servi pretium petere possit Dominus? quod adfirmat L. 24. §. ult. ff. d. Serv. Corrupt. Quæritur enim in hoc §. ultimo, quid sit dicendum, si servus inutilis factus sit, ita ut domino non expediat eum habere. Si igitur inutilis factus sit domino, non aliis, sed soli domino: Alioquin si prorsus factus esset nauci, nihili, si prorsus inutilis, omnibus constaret integrum ejus servi pretium, qui planè factus ac-

nequam quanti fuit, antequam corrumperetur, & alterum tantum i. e. duplum domino præstari oportere, pro tenore actionis servi corrupti. Quid igitur? si domino soli factus sit inutilis, aliis fortè perutilis & gratus, puta, quia ludio & histrio factus est, quo genere hominum dominus ejus, honestissimus paterfamil. non utitur. Quæritur, *utrum hoc casu corruptor servi integrum pretium domino præstare debeat, quanti fuit antequam corrumperetur, & domino prorsus fieret inutilis, ita ut dominus & pretium servi habeat in assẽm, in solidum, & servum ipsum retineat, & lucri faciat. An vero cogatur dominus, qui de eo servo corrupto agit, eum servum reo restituere, cujus opera inutilis est, accepto justo & integro servi pretio, quanti fuit antequam corrumperetur?* Hæc est quæstio; Et rectè ait Paulus, in corruptorem electionem domino dandam esse, ut vel servum retineat, atque etiam damnum, quanti servus pretio vilior factus est, in duplum accipiat pro tenore actionis Servi Corrupti: vel ut corruptori servum ipsum restituat, cujus etiam nullus apud se usus est, & accipiat, non duplum, sed quod multo pluris esse potest, integrum servi pretium, quanti fuit, antequam corrumperetur. *Vide Cujac. lib. 19. Ad Edictum Pauli.*

§. 5. Alia etiam quæstio ex hac actione oritur; *an nimirum furta post corruptionis tempora commissa in aestimationem venire possint?* quod quidem cum Neratio Ulpianus in *L. 11. pr. ff. de Serv. Corrupt.* negat; an verò in judicio Polli id obtineat, valdè dubito; Si quidem legimus in sacris, Jeroboam, qui corrupit Populum Israelis, omnem Idololatriam, quæ post ejus factum à populo commissa, imputari; Idem in Manasse Rege Judæ. Unde non improbabiler dici posse arbitror, cum qui aliquem corruptit, non tantum de hac corruptione Deo pœnas daturum, sed etiam

E

am

am si ille corruptus aliis causa improbitatis sit. Nam taliter corruptus, multos alios corrumpere, Ecclesiam totam offendere, & multis calamitatibus causam præbere potest.

§. 6. Sciendum denique, Directam hanc de Servo Corrupto Actionem, non esse temporariam, sed perpetuam; ut ait *Ulpian. in L. 13. ff. de Serv. Corrupt.* Et turpis actio. *l. 56. ff. pro Socio, & l. 6. ff. de Obsequiis parentibus &c.*

§. 7. Majorem etiam pœnam merebitur, qui servum Reip. corruerit, sollicitaverit, avocaverit, nam is cum altero servo 12. Solidorum summam Reipubl. inferre tenetur, *l. 5. C. de Servo Fugit.* Et qui servum fiscalem, occultaverit non solum eum restituere, sed & 12. libras argenti, pœnæ nomine fisco dependet, *l. 7. C. d. t.*

CAP. II.

De utili actione Servi

Corrupti.

§. I. Ex iis quæ in præcedente capite exposuimus, intellectum est, cur de Servo Corrupto propria & directa detur actio: Quærere jam aliquis possset, cur non de uxore, filio & similibus personis corruptis prodita à Prætoris sit actio, cum longe majus delictum sit, liberum hominem corrumpi, quam servum. Ratio elegans, quam etiam *Cujac. in lib. 17. Observ.* habet, in promptu est; Quia, nimirum servus est in patrimonio domini, ut quodlibet animal brutum, non filius. est in patrimonio patris. Et corruptio igitur servi, quia vilior planè & deterior efficitur, minuit patrimonium domini, non corruptio filii. patrimonium patris. At vice versa corruptio servilis non minuit decus, & dignitatem familiæ domini, & ideo nec
domi-

dominum pudet agere de Servo Corrupto. Corruptio autem filii fam. liberaliter educati, qui quasi quodammodo vivo patre existimatur esse dominus, ut ait *L. in suis, ff. d. lib. & post.* Summum & triste decus est familiae; Quod quia Praetor existimavit neminem sanum patrem fam. evulgaturum, palam in corruptorem instituta actione filii, filiaeve corruptae, ideo nec proposuit nominatim actionem de filio filiaeve corruptis. Sed si quis tamen suae famae securus, ea de re agere, & suam domum traducere velit, sane non denegabitur ei deficiente directa, utilis, sive in factum, actio de filio corrupto: quia interest nostra, animum liberorum nostrorum non corrumpi.

§. 2. Sed haec ratio, licet pulchra, omnino tamen adaequata non est; fieri enim potest ut corruptio filii vel filiae fam. sit satis notoria, adeo ut frustra Paterfam. hanc domus suae infamiam celare conetur. Ideo alia ratio huic adjungi potest; Quoniam nimirum in hac actione respicitur damnum rei familiaris; Servus enim Corruptus, in corrupto longè vilior est. Liber autem homo ut filius, filia, uxor & simil. sunt sine omni pretio pretiosi, imo impretiabiles. *L. ult. ff. de his qui dejecerint vel effuderint.* Sed quia interdum & ex filii corruptione emergit damnum rei familiaris, & potest Uxor vel Maritus corrumpi, ut multa ad socium criminis perferat; potest filius corrumpi, ut plura in popinis, vel alea consumat, vel ut res ad corruptorem perferat. Et plus quam pecuniariè interest parentum ne liberi corrumpantur, ideo utilis actio; inceptum dari, qua ex officio iudex aestimat, quanti intersit parentum, liberos non corrumpi *l. 14. §. 1. ff. de Servo Corrupto.*

§. 3. Si itaque filius fam. alioquin bene educatus, à corruptore quodam, ita sit corruptus ac depravatus, ut in integrum restitutioni exigua relicta sit spes; Paterque,

E 2 quo

quo filius ad saniozem redigatur mentem, magnis ei sumptibus Ephorum vel morum magistrum conducere; Imò, si effrenatus plane, ad compescendam ejus savitiam, in Ergasterium detrudere eum cogatur: Dicere nullus dubitarem; posse patrem summo jure illud damnum à corruptore exigere, & una quanti sua alias intersit ratione dignitatis familiæ æstimare.

§. 4. Similiter neminem fore puto, qui neget, Patrem contra eum corruptorem habiturum actionem; qui corrupto filio auctor fuit, ut sua bona, alia aliis dando, omnia dissiparet; ne quicquam ad Patrem, Legitimum heredem, perveniret. Præterquam enim quod ille corruptor ad impietatem committendam incitat; studet etiam Patrem suâ legitimâ privare.

§. 5. Datur igitur Patri semper actio in duplum, ratione pecuniæ perditæ, sed ratione morum corruptorum non item, quoniam de simplo certo constare non potest, quod subsequenti exemplo *Ulyssus ad §. in duplum. Instit. de Act.* eleganter declarat. Pone Patrem, filium studiorum causa ad Montepeffulanum cum grandi pecunia misisse, quem sperabat esse perventurum ad magnum laudis & gloriæ cumulum. Erat in eo singularis eruditionis spes non modica, propter ingenii probitatem. Rectè inchoaverat operam rei literariæ, donec perverfi alicujus scholaris allectus blanditiis, omnes animi vires ad amorem impudicarum convertit. Demum à Scholis vanus & inutilis reversus est. Quemadmodum autem filii sapientia paternam auget nobilitatem, *Accurs. in L. sed Julianus §. proinde. ff. ad SC. Macedon.* Sic filii turpitude patri est dedecus. Jam vero, ubi potest illud duplum, quo ille corruptor condemnabitur, perpendi? Nam simplum damni secuti, considerari non potest. Justam enim quantitatem

tatem non recipit id, quod interest Patris, filium ab illo corruptore malis fuisse imbutum moribus. Est itaque inæstimabile damnum. Hoc ergo casu, quo nimirum simplum damni dati non potest reperiri, ut in dicta specie, cum Uffyllo dicimus, pœnam contra corruptorem duplum non esse, sed ex arbitrio Judicis pendentem. Nam in jure pœna incerta, in arbitrio judicis posita est. *arg. L. 1. §. 1. ff. de Effractor. & Expilat.* Formulam libelli proponit *Myns. ad §. in duplum. Inst. de Ad.* Cum ego, Domine Judex, haberem filium, liberaliter & bonis moribus educatum, huicq; certam pecuniæ summam studiorum causa concedidissem, Valerius persuasit illi, ut talem pecuniam dilapidaret scortationibus, & alea consumeret. Et filius quidem meus, sic sollicitatus ab eo, prodegit cum tali scorto 50 aureos (vel si ad alia vitia corruptus fuerit, nec immediate secutum sit pecuniarium damnum, tunc sic variabis) & paratus sum ego jurare, me talem corruptionem centum aureis, si possem, in filio meo purgaturum, cum tanto ille factus sit deterior: quare peto pronunciari, non licuisse Valerio filium meum prædicto modo, ad malos mores sollicitare: Ideoque illum ad solvendum centum (vel secundum aliam clausulam ad dandos ducentos) florenos obligari, utque eum ad solvendum eam pecuniam condemnentis &c.

§. 6. Competit etiam nonnunquam ipsi personæ corruptæ hæc actio; Puta si filiusfam. à puella aliqua vel alio corruptore seductus; præsertim si parentibus destituitur, vel parens nolit hac actione uti, ne vulnera domus suæ renudare videatur, certè ipse filius de seducto se, & damno sibi per popinas, aleas, dato, agere contra corruptorem vel corruptricem, non prohibetur. Nam cum peccatum fuerit in ipsius filii persona perpetratum, unde ad

E 3

patrem

patrem pervenit injuria, si patri actio competit, multo magis ad filium actio pertinebit. *auth. multo magis. C. de Sacrosanct. Eccles.* Et Charitas, quæ secundum Deum est, primum operatur in eo, in quo est. *L. pates. C. d. servitut. & aqua.* At dicat aliquis, huic nostræ sententiæ adversari Regulam; Volenti non fit injuria *L. 1. §. usq. adeo. 5. ff. de Injuriis.* Filium autem cum illius mores corrumpentur, consensisse ludis, & scortorum oblectamentis, cæterisque voluptatibus: Adeoque nullam posse actionem competere filio corrupto. Verum hunc obicem dupliciter possumus submovere. Dicendo *Primum*, quod hoc argumentum sit extra fines nostræ positionis: quia haud quaquam sermonem facimus de actione injuriæ, sed Servi Corrupti utili actione, quæ non tam propter injuriam, quam damnum illatum competit. *Deinde* quod hæc Regula locum habere non videatur in persona, per illecebras seducta & corrupta *per L. 3. §. si quis volentem ff. de homine libero exhibendo.* Non enim est volens absolutè, sed quodammodo per vim. Nam qui voluptate immodica capitur, eum duplex violentia trahit. Primum ipsa voluptas & delectatio, quæ hominem sui juris esse non sinit: Secundò, perniciosissimæ adulationes, quæ sunt ad instar Syrenum, cantus dulcedine obdormientes nautas in Syrtes pertrahentium. Ipsa filia, vel Ancilla à Patre Dominove prostituta agere potest contra Parentem, vel Dominum coram Episcopo, ut ab hoc à patria, vel herili potestate liberentur, & in pœnam abutentis suo jure patris, vel Domini, libertate donentur *l. Si lenones C. de Episcopali Audient. Et in l. 1. §. 8. ff. de Offic. Praefect. Urb.* Servos vel Ancillas coram Praefecto Urbis verecundè expostulare posse contra Dominum inter alia, de obscœnitate ad quam compulerint, vel compellunt. Et exinde *Azorius Infit. Moral. part. 2. lib. 2. cap. 38.*
dedu-

39
deducit, si tale præsidium ancillæ &c. non habeant, quod tunc optimo jure fugere à corruptore possint & debeant, si aliter corruptionem evitare non possint, imò defendit, servum prohibitum licet à Domino, tandem sine consensu Domini posse matrimoniū contrahere jure Canonico.

§. 7. Hodie etiam nobilibus propter rusticos corruptos, Patrifamilias propter famulos corruptos, *Zasius in com. ad tit. de Servo Corrupt. n. 5. & hunc referens Godofr. ad l. 14. §. 1. ff. d. t.* & generaliter omnibus rectè conceditur hæc actio: Maximè autem Principes, ac quilibet Magistratus, quorum maximè interest, ne hoc tempore subditi ab Anabaptistis, & hæreticis, aliisque hominibus planè phanaticis, corruptantur: utiliter exercent in eos hanc persecutionè officio suo. *Mynf. ad §. in duplum & Oldendorp. Class. 7. act. 2.* Hinc quæritur, Si legat⁹ à Principe alio missus, & ejus jussu subditos alienet à Principe suo, an non Princeps & legat⁹ Utili Servi corrupti Actione possit conveniri? (liceat mihi privata ad publica accommodare) quod non ineptè, si ea de re judiciū formaretur, vel per Arbitros, ac Compromissarios judices esset decidendū, affirmari posset. Occurrit mihi exemplum Johannis Leslæi Episcopi Rossensis, Mariæ Scoticæ Legati, qui (referente Thuano *lib. 51.*) totius conjurationis ab initio dux & auctor fuerat, cum Sonthamptoniensi Comite, primum nocturnis conventiculis habitis, dein cum profugis Anglis in Belgio, ac denique cum Pontifice & Albano de Anglia invadenda egerat; Is sacrosancta & inviolabili se Legatorum, quibus res suorum Principum quovis modo procurare jus est, religione tutum existimabat; Consulti hæc de re Juris Casarei periti, qui contra respondebant, Legatum, qui contra Principem, ad quem missus est, rebellionem concitaverit, Legati privilegiis & immunitatibus ipso facto excidere, & pœna subjici; & cum quæ-
rere-

reretur, an procurator Principis qui publicâ auctoritate abdicatus est, Legati privilegiis gaudeat? responderunt, si legitimè abdicatus esset Princeps, ejus Procuratorem Legati privilegia non posse vindicare, quandoquidem ad solos Principes absolutos & Majestatis jura habentes, pertinet Legatos constituere. Consulti item, an Princeps, qui in alienum regnum venerit, & in custodia est, si procuratorem habeat, an is pro Legato habeatur? Item an si Princeps procuratori & Principi, qui in custodia est, denuntiet, se non amplius procuratorem ejus pro Legato habere, an procurator ille Legati privilegia de jure retineat? Ad quæ responsum, quantum ad prius caput spectat; ex delegationis auctoritate pendere, an procurator ille Legatus reputari debeat; Ad alterum, Principem in suo prohibere posse, ne Legatus regnum intret, & jubere si intraverit, ut regno exeat, siquidem officii legati migraverit, interium legati privilegio frui debere. Secundum hæc ex Eliensis insula revocatus Resensis, & graviter in Procerum confessu increpitus, quod non ex fide legati in suo munere versatus esset, proinde sciret, se non amplius pro Legato reputari & benignè secum actum putaret, quod non graviore poenâ multaretur. Contra tendenti & se Regina liberæ & injustè abdicatæ legatum, pro ratione muneris, bona fide & utriusque regni bono, officio defunctum esse in clamanti, prolatis in id amplissimis quas à Mariâ habebat mandatis, à Cœcilio Burplejo stomachose responsum; Jura legationum & publicæ fidei quæ obtendebantur, non posse patrocinari perfidiosis, qui in publicam peccant Majestatem, sed eos poenalibus actionibus teneri, alioquin licere sceleratissimis hominibus specioso se legati nomine, venditantibus, impunè in Principum vitam grassari. Cum ille obstinate pertenderet, legatorum jura, nunquam via
juris,

44
juris, sed via facti violari, submoneretque ne secum asperius ageretur, quam cum N. Trocmortono nuper in Gallia; & Randolpho & Tamvortho Anglis in Scotia legatis, qui turbis illis regni se miscuerant, actum fuerat; siquidem iis nihil gravius imperatum, quam ut intra statos dies discederent, cum testimoniis Anglorum urgeretur, ne pergeretur blandè rogavit, obstare quippe receptissimam quæ legis vim obtineat, consuetudinem, qua scitum est. Angli in Scotum, neque Scoti in Anglum testimonium valere. Tandem post acres de jure gentium ac legatorum, quod utraq; pars in hac causa verti dicebat, altercationes, Rossensis tanquam privatus in arcem Londinensem ducitur, arctiore quam antea custodia.

C A P. III.

De Judiciis Cognatis.

§. I. Ex superioribus audivimus ob animum Servi, vel etiam liberæ personæ, dari Actionem Directam, & Utilem: Nunc transibimus ad actiones cognatas; Qualis est Actio injuriarum ob servam Corruptam: si enim quis ancillam, quæ in contubernio Servi alicujus est, stupaverit, non potest de violato thoro accusari; sed potest talis à Domino Actione Injuriarum, vel legis Aquiliæ, vel Servi corrupti, conveniri, vel extra ordinem puniri. *L. 6. pr. ff. ad Leg. Jul. d. Adult. & L. 25. ff. de Injur.* Quæ Actio cum ob ancillam vel Servam corruptam concedatur; multò magis ob filiam, vel aliam liberam personam depravatam, dabitur, cum longè majus sit delictum liberam personam corrumpere, quam servilem *L. 5. §. 1. ff. de Serv. Corrupt.* de quo supra jam satis dictum.

§. 2. Furti etiam actione agit Dominus, vel Paterfam.

F

fam. contra eum, cujus ope & consilio factum est furtum à Servo, vel filio. Cum enim inter Parentes & liberos nullum iudicium esse, adeoque nec filius de commisso furto conveniri possit à Patre. *per L. Lis nulla 4. ff. de Judic. § 4. Instit. de Obligat quæ ex delicto.* Liberi enim paternorum bonorum quali participes, patrisque in liberos ad eò mite imperium, ut pro magno peccato paulum supplicii satis sit Patri, meritò contra corruptorem Patri conceditur actio, quia verum est, ope & consilio ejus furtum factum esse.

§. 3. Vidimus itaque Patri contra filium nullam concedi actionem: At marito contra Uxorem non denegatur; Differunt itaque Uxor & filius. Si enim Uxor aliquis corruperit vel deterioraverit servum vel ancillam, aliamve personam, Maritus habet actionem; verùm, favore Nuptiarum non nisi in simplum. *per L. fin. ff. de serv. Corrupt.* Quæritur autem, si Uxor filiam unicam spectatæ probitatis corruperit; an ideo Maritus ab Uxore divortium possit impetrare? Videtur id quidem Affirmandum, quoniam ipsum simplum damni, in quod contra Uxorem tantum agere licet Marito, æstimari nequit: Si quidem (ut supra dictum) Libera personæ sunt inæstimabiles, & extra pretium. Hinc colligeret fortè aliquis: Ergo; Cum in simplum condemnari non possit, neque impunis manere debeat; Divortii pœna afficienda. Verùm, cum inter causas dissolvendi matrimonii hæc non reperiatur, absurdum non erit, si contrarium statuamus.

§. 4. Legis Aquiliæ Actio hic etiam habet locum: Si nimirum corruptus v. g. Adolescens damnum mihi dederit: Daturque non tantum contra eum, qui damnum intulit, sed & contra eum qui consultor & suavor delicti fuit, nam regulariter ex consilio malo tenetur

43
netur per L. 1. §. incidit. ff. ad Sctum Turpil. L. 12. ff. ad L. Jul.
d. Adult. L. consilii d. Reg. juris, & ibi DD. Malum itaq; consi-
lium alii dedisse, crimen esse; haud timidè Affirmandum:
Ipsa verustas censuit; Consilium esse verè rem sacram; Rei
igitur sacræ usum, si quis ab honesto ad flagitia transtulerit,
non immerito criminis reum faciemus; cum divina
quoque providentiâ plerumque fiat, ut malum consilium
consultori sit pessimum. Eccles. 27. Et Plautus in Curcul. Qui
monet, inquit, adjuvat. Regula quoque juris dicitur, ex consi-
lio non fraudulento, obligationem non nasci. L. 47. ff. d.
R. J. cui consequens est, ex fraudulento nasci. Consili-
um itaque is dat, qui non solum monet, aut exhorta-
tur, sed & instruit, & perficiendi sceleris viam ostendit:
veluti, si quis furem doceat, qua parte ædium paterfamilias
injuriam pateat, quibus ferramentis horrea effringi possint:
Si quis adultero locum, tempus, occasionem stupri
explicet; Si quis calumniatori det probationes, alleget ac-
cusationis capita &c. Quis dubitet hunc criminis reum
esse, cum tamen non auctor totius flagitii dici possit? Ne-
que, quod ad hunc attinet, distinguendum arbitrantur
nonnulli, fueritne reus & sine consilio peccaturus, nec ne, ut
hoc casu eadem poena cum faciente consulenti infligatur,
isto vero mitior. Menoch. lib. 1. A. 2. casu 350. n. 17. Molina. tr.
2. de Just. & jure disp. 729. §. seqq. Ad summam enim, quid
interest, utrum quis suapte sponte peccaturo consilium
dederit, an ei, qui peccaturus non erat, nisi alter malè con-
sulisset? Illud fortasse, quod consultor hic aliquanto im-
probior sit illo: quia per hunc corrumpitur animus ma-
leficii insolens: ille verò tametsi non corrumpit homi-
nem frugi; tamen eo ipso, quo viam monstrat, causam
delicti præbet. Sed vereor ut horum sententia obtineat,
cum illa distinctio communiter sit recepta, nec textu nec

ratione destituta : quamvis etiam utraque sententia possit conciliari , ut sententia altera sit admittenda , in Se vi Corrupti Actione, altera in damno dato tertio vel illata injuria. *Conf. Ant. Matth. ad l. 48. tit. 18 c. 4. n. 18.* Consulentem itaque cum ipso reo eadem regulariter affiendum esse poena, aut non multum mitiori, satis perspeximus : An vero is quoque qui tantum monuit , qui exhortatus est, qui instigavit, criminis reus sit, ambigi posset : utrinque enim rationes sunt, seu affirmare quis, seu negare maluerit. Hinc forte aliquis, negantem sententiam, tanquam mitiorem amplectendam esse arbitraretur. Verum ita clementiae laudem sectari debemus, ut ne severitatis gloria pereat : qua nisi hac in parte utamur, augebimus malitias, hominesq; improbos invitabimus ad constanda scelera ; quippe qui sciant, impune se exhortari & instigare alios posse, contra illud vulgatum , *Ant. Matth. ad lib. 47. Digest. in prolegom. c. 1. n. 9. & c.* Expediit Reip. timere poenam criminis, nec esse maleficia impunita. *L. si unus 27. §. pacta. ff. de pact. L. ita vulneratus. 51. ff. ad Leg. Aquil.* Negandi itaq; rationes omitimus, ac Affirmationis argumenta allegamus. *Marcianus in L. 1. §. incidit. ff. ad SC. Turpil. Incidit in hoc SCtum & qui accusatorem summittit, aut instigat, aut qui mandat alicui, & instruit eum, ad accusationem capitalem, dando probationes, allegando accusationes.* *Ulpianus in L. 12. ff. ad Leg. Jul. de Adult.* Hæc verba legis. *Ne quis posthac stuprum, adulterium facito sciens dolo malo, & ad eum qui suasisit, & ad eum qui stuprum vel adulterium intulit, pertinent.* *Idem in L. 1. §. 4. ff. de Serv. Corrupt.* *Et verius est, etiamsi malo monstravit, in quem modum delinqueret, teneri eum ; imò, et si erant servus omnimodo fugiturus, vel furtum factururus, hic verò laudator hujus propositi extitit, tenetur.* *Non enim oportet laudando augeri malitiam. Sive ergo bonum servum fecerit malum,*
sive

45
seve malum fecerit deteriorem, corrupisse videtur. Idem in L. 36. ff. d. furt. Si alius seruo fugam persuasit, ut ab illo subripiatur, furti tenebitur is, qui persuasit, quasi ope consilio ejus furtum factum sit. Plus Pomponius scripsit, cum qui persuasit, quamvis interim furti non tenetur, tunc tamen incipere teneri, cum quis fugitivi fur esse cœperit; quasi videatur ope consilio ejus furtum factum. Idem in L. 11. §. Atilicinus ff. de Injur. Atilicinus ait, etsi persuaserim alicui, alias nolenti, ut mihi ad injuriam faciendam obediret, posse injuriarum mecum agi.

C A P. IV.

De extraordinaria & criminali
punitiōe.

§. I. Quandoquidem bis peccant, qui corrumpunt alios, tum quod ipsi sunt improbi, tum quod proximum, ad improbitatem sollicitant: Ideò magistratus talem hominum pestem ob frequentiam quæ nunc est, etiam criminaliter in corpus officio suo punire potest. per L. 5. ff. d. Extraordin. Crim. Plus enim delinquunt, qui hoc tempore Christianos & liberos homines seducunt falsa doctrina, vel persuasione, publicâ vel privata, quam olim servos corrumpentes. arg. L. doli verbum 5. §. si quis dolo 1. ff. de Seruo Corrupt.

§. 2. Potest itaque Corruptor extraordinariâ, & quidem gravi poenâ à Judice affici. 1. Si is quem consilio ac suasionibus suis tentavit corrumpere, corruptioni locum non dedit ac id quod persuasit, in effectum non deduxit; Verum Patri vel domino ex hoc consilio inobedientior redditus vel ad otium & luxuriam allectus fuerit; Ut hoc casu judex corruptorem ex officio puniat. 2. verò, Si eo sua-

fore & autore, certum aliquod crimen quod intendebat commissum fuit, ab eo quem corruptit. Quo casu Corrupto eum Corrupto eadem, vel simili poena afficitur, praesertim si alias non erat facturus, ut supra dictum.

§. 3. Hinc furti tenetur, cujus consilio furtum factum est. *L. sepe 53. in fin. ff. d. V. S. L. qui servo. 36. L. si quis uxori. 52. §. cum Titio. ff. d. furt.* & si res furtiva ad eum perlata etiam conditione furtiva injuriarum, cujus consilio injuria alteri illata §. *pen. Instit. d. injur. L. 11. §. Atilicinus ff. eod.* Lege Julia de Adulteriis tenetur, cujus consilio adulterium factum est, cujus consilio dolo malo factum est, ut in adulterio deprehensi, pecunia, aliave qua pactione se redimerent. *L. hac verba 12. L. is cujus ope. 14. ff. ad Leg. Jul. de adult.* Lege Cornelia de Sicariis, cujus consilio dolo malo innocens judicio capitali oppressus, naufragus suppressus fuerit. *L. 3. §. item cujus familia. L. 1. pr. ff. ad leg. Corn. d. Sicar. L. 3. §. ult. ff. de incend. ruin. naufr.* Lege Pompeja, cujus consilio parricidium factum erit. *L. 6. ff. ad Leg. Pomp. de Parric.* Lege Julia de annonae, cujus consilio dolove malo factum est, uti navis, nautave retineretur. *L. 2. §. 1. ff. d. Leg. Jul. d. annon.* Lege Julia peculatus, cujus consilio factum est, ut quis pecuniam publicam auferret. *L. 1. ff. ad Leg. Jul. pecul.* Lege Fabia, cujus consilio & persuasione servus à domino fugit. *L. pen. §. ult. ff. ad Leg. Fab. d. plag. L. 2. C. eod. Idem in Crimine Majestatis. arg. L. 5. §. pen. C. d. Crim. Majest.* Denique vix ullam reperiemus legem publicorum privatorumve judiciorum, quae non eum quoque apprehendat cujus dolo malo factum esse diceretur.

§. 4. At primo casu; certa nulla est poena, verum arbitraria, & pro ratione circumstantiarum facti intenditur vel remittitur. Id autem certum, cum corruptorem qui

47
qui puerum vel puellam corrumpit, velei scandala atque
offendicula præbet, non tantum coram Deo maximam
contrahere noxam, *Matthai 18.* sed & in externo iudicio
magis esse puniendum. Huc quodammodo referi pot-
est, quod in Electoratu Saxon. virgis cædi & in perpetuum
relegari debeat stuprator, qui mulierem mente captam car-
naliter cognoscit & stuprat. *Carpz. prax. crim. qu. 69. per text.
expressum in Const. Elect. 26. part. 4.* Wann eine ledige
Manns-Person / eine wanwitzige / sinnlose / ledige
Weibes-Person beschläfft / sol er derselbigen nicht al-
lein nach billiger Ermäßigung einen Unterhalt ma-
chen / sondern sol auch darüber mit Staupenschlägen
verwiesen werden. Hujus Constitutionis pœna ad eum
quoq; casum extendi potest, quando quis virginem inebri-
atam stuprat: Verum *Carpzovius d. l.* tum demum conce-
dit: S puella ab ipso Stupratore ad hoc, ut opus eo me-
lius perfici queat, fuerit supra modum inebriata, & dor-
miens stuprata: Talis siquidem ebrietas mentis alienatio-
nem inducit, & aliquem furioso & mente capto similem.
facit; *Jul. Clar. lib. 5. sent. §. fin. quest. 60. n. 13. vers. quero eti-
am. Dom. Card. Tusch. tom. 2. præct. concl. lit. D. concl. 716. n. 2.*
Hinc non immeritò pœnæ graves dictatæ Lenonibus *Nov.*
14. quam Imperator Deo offert in odorem bonæ fragrantia:
de quibus Lenonibus *Clarus in §. ult. quest. 68.* ita loquitur:
Lenones & Lenæ puniuntur pœna mortis, ut est *text. in
Auth. de lenon. §. preconizamus. col. 3.* Sed de consuetudine
non puniuntur pœna mortis, sed tantummodo flagellan-
tur cum mitra, ut dicit *Nunius de los corregidores, fol. 204.
num. 15.* vel afficiuntur aliqua alia pœna a bitrio Judicis:
Et ita esse consuetudinem attestatur *Præct. Jodoc. c. 89. num.
43.* Ita etiam in regno Hispaniæ solere practicari dicit *An-
ton. Gomez super l. 80. Tauri, num. 73.* licet subdat, quod sit
pœna

pœna irritanda pro tam nefando crimine, & quod deberent puniri pœna mortis. Hæcille. *Menoch. lib. 1. A. 2. quest. 88.* refert; Lenones in Alemania, insidentes asino versa facie, per universam civitatem turpiter circumduci, acclamantibus sequacibus. Similiter & pastores Ecclesiarū, si scandala præbeant, tanto durius plectendi, quanto magis exemplum nocet auditoribus *per L. Presbyteri 8. C. d. Episc. & Cleric.* Hinc dicimus dignitatem augere crimen, quando crimen cum dignitate & professione maximè pugnat, sicut pastorem nihil magis dedecet, quam esse mendacem, potatorem, vel alio vitio contaminatum, quoniam contrarias Virtutes profitentur.

§. 5. Propter personam corruptentem non infrequenter augeri pœnam extraordinariam, constat. Sic Tutor qui pupillam suam stuprat, deportatione & bonorum confiscatione punitur, *per L. un. C. si quis eam cujus tutor.* cum aliàs stupri pœna sit tantum publicatio dimidiæ partis bonorum. §. 4. *Instit. d. publ. judic.* Verum in Tutore non immeritò exacerbatur illa pœna, quia officium ejus erat, defendere pupillam ab injuria. Et tutor faciliore via eam corrumpere potest, ob frequentiore conversationem. Hinc communiter Doctores volunt ejus pœnam exasperandam. *Dn. Brunneman. ad tit. C. Si quis eam cujus tutor. Farin. Q. 147. n. 15.* apud quem vide complures alios citatos. *Clarus §. fornicatio. n. 23.* qui refert *Ant. Gometz. super L. 80. Tauri num. 24.* Ex eadem autem ratione qua Tutoris pœna, intenditur etiam Custodis carcerum, si nimirum carceratam cognoscat. *Clarus in §. ult. quest. 68. num. 8.* dicit, Custodem carceris, qui carceratam carnaliter cognoscit, de consuetudine laqueo puniri, vide etiam eundem *ad §. fornicatio. n. 38. Et Carpz. Quest. 69. ait;* Scabinos qui ante *Const. Elect. 25.* Carceris custodibus pœnam

49
nam gladii dictasse & non aberrasse à tramite justitiæ; eo quod certa pœna nondum esset definita, adeoque judicis arbitrio commissa L. 1. §. fin. ff. d. jur. deliber. Quod ad mortem extendi potuit, secundum Jacob. Menoch. lib. 1. arbitr. jud. quest. 86. num. 20. & seqq. Sed hoc arbitrium judici ademptum est hodiè in foro Saxonico Electorali, pœna fustigationis in custodem, incarceratam mulierem stuprantem, constituta, quam aggravare & exasperare non licet. Dictæ Constitutionis verba hæc sunt. Wenn derjenige / welchem eine Weibes Person in seine Custodien und gewahr sam befohlen / dieselbige Gefangene beschläfft / so sol er / so beyde Personen ledig / mit Staupenschlägen des Landes verwiesen werden. Quæ Constitutio in stupro non violento non videtur à jure communi abire. Ex supra dictis, & allegato titulo Codicis probatur etiam facillimè, præceptorem, seu morum magistrum, si suæ fidei commissum corrumpat, acerrimè posse puniri.

§. 6. Nec minus ex præcedenti paragrapho (ut tantum hoc obiter inspergam) potest colligi, eos quibus pecuniæ publicæ vel privatæ administrandæ commissæ; si eas surripiant durioribus poenis præ aliis furibus extraneis afficiendos esse; Sed contrarium placuit Doctoribus, per. L. 5. §. 1. ff. d. Administ. Tutor. Causam, inter alias, hanc reddunt: Quod ejusmodi personæ, ut Quæstores, aliiqve Officiales, ut plurimum pecuniam suo periculo suscipiant, ejusque nomine cautionem præstare ac fidejussores dare soleant. Et res, alicui sub periculo ejus commissas, quasi proprias ipsius esse videri. Neminem verò in re propria furtum committere. §. 1. Instit. d. obligat. qua ex delict. nasc. L. 1. §. ult. ff. de furt. Adeoque nec eos Quæstores & Officiales in pecunia, suæ fidei & administrationi credita,

G

pro-

propriè furtum committere posse. Sed quid si fide-
jussores dati, nihil habeant in bonis; Æquitati ne conve-
niens est, ut Administrator, qui surripuit 4000. thaleros
quos confulis rationibus abstulit, & in falso deprehem-
sus restituere non potest, fustigetur: Alius verò extraneus,
qui sex solidos surripuit, laqueo puniatur? Similiter & fur-
ta domestica mitius punienda *L. perspicendum §. furti. ff. de
pœnis.* Sed contra videtur dicendum, quod domestica ne-
cessitudine arctius nobis sint conjuncti, & cum domesti-
cis nostra credere teneamur, minus facile vitari possit fur-
tum: Occasio enim facit furem. Quod crimen adeo im-
probum nonnullis visum est, ut capite luendum censue-
rint; quemadmodum plures interpretes testantur. At
Romani furta domestica levioribus annumerant; adeoq;
non irrogant pœnam mortis, ut nec efferrî domo velint,
quæ intra privatos parietes coerceri possunt. *L. perspicen-
dum. §. furta. ff. d. pœn. L. 17. L. 36. §. 1. L. 52. L. 89. ff. de furt. L.
4. C. d. patr. pot.* Utrum autem Romani, an Ultrajectini
quorum Statuta refert *Ant. Matthei ad L. 47. tit. 1. cap. 3. n.
2. & seqq.* rectius ratiocinati sint, obscuram adhuc est. Ro-
manos, ut porrò argumentatur *Ant. Matth. d. h. tueri* vide-
tur natura societatis domestica, quæ cum nihil aliud sit,
quam conjunctio plurium personarum ac rerum; sub u-
nius, qui paterfamilias vocatur, potestate atque imperio,
usus quotidiani causa contracta, utique consequens esse
videtur, non valdè grave esse furtum, quod familiaris fa-
cit, cum natura quodammodo societatis ad rerum dome-
sticarum communionem eum admittat. Ex hoc enim fon-
te, illud fluxisse videtur, quod de Socio responsum, est *in
L. meritò. §. 1. ff. pro Soc. credendum esse, eum qui partis do-
minus est, jure potius suo uti, quam furti consilium
inire.* Quod si minus hæc illatio placet, illud tamen ex
desi-

definitione argumentum superat, durum esse, ut paterfam. tanquam caput, ejusdem corporis membra iudicis inclementiæ objiciat, atque ob furtum aliquarum rerum in crucem tolli curet. Vocantur domestici, eundem habentes focum, eodem gaudentes fumo, eodem vescentes cibo, eodem victi antes penu, vel panario. Tune hominem eodem tecto atque cibo urentem, à foco tuo, tanquam ab ara abstractum, crudelissima furcæ pœnæ objicere non durum existimas? Qui paulo ante divinum humanumque jus tecum cernebat, eum tu nunc cernas pensilem, vulturum atque corvorum prædam? Quid quod Græci eum qui ex domo alterius quid abstulerat, duplo duntaxat puniverint, cum eos qui in balneis, vel in foro, vel palastra idem fecissent, punirent morte? Non alia de causa, quam quod in patrisfam. potestate sit, recipere quos velit, excludere quibus diffidat sibi que adeo imputare debere, qui non diligentius domesticorum mores exploraverit, ut *Aristoteles tradit Lib. 29. probl. 14.* Si igitur hac in re & aliqua patrisfamilias culpaprehenditur, cur eum illis, qui negligentius recepti sunt, tam duriter agemus, ut morte furtum luendum sit? Hisce Romanorum rationibus, contraria sunt hæc argumenta: Quod eo improbius cujusque sit factum, quo arctiori necessitudine nobis obstrictus est. Fur de trivio non obligatur nobis; nisi communi illa ratione, quod nefas sit hominem homini rebusque ejus insidiari, cum natura inter homines cognationem quandam instituerit. *L. 3. ff. d. Just. C. Jur.* Quod, quæ non posuerit, ea fas non sit tollere: suam potius cuique egestatem fortiter tolerandam, quam ut ex aliorum spoliis ditescat. At eum quem tecti focique consortio dignati sumus, arctius nobis obstringit domestica necessitudo, qua sentit, aut sentire debet, cum nil cuiquam auferendum; tum imprimis par-

endum patriam. Cujus vel imperio subjectissimus, vel qui fumum atque penum nobiscum communicat. Accedit, quod hospitii jura violat, qui hospitis arcas violat: Hospitii autem jura sacrosancta esse vetustas voluit: unde & Jovem hospitem dixere, vindicem eorum, qui hospites fefellissent. Hacque ratione in Sacris *Genes. 44. v. 9. & seqq.* dispensator Josephi exaggerat furtum Scyphi argentei, cujus insimulabat fratres ejusdem: *Cur rependitis, inquit, malum pro bono? Nonne ille est, e quo solet Dominus meus bibere.* Præterea, ea sunt animadvertenda peccata maximè, quæ ut Cicero *pro Rosc. Amer.* ait, difficilimè præcaventur. Tecti esse ad alienos possumus, domesticorum verò insidias qui vitare possumus, nisi leges poenarum magnitudine eorum cupiditates frenent? Quo major atque laxior furandi copia, eo severius furta coercenda: non est autem ulli major furandi copia, quam domestico, quippe, qui intima atque penitus recondita plerumque pervideat, cujus fidei commendare res nostras abfuturi domo soleamus. His rationibus utrinque contendendi potest, nec temerè judicandi partes sumendæ. Nam & sancta est apud nos juris Romani auctoritas; nec tamen ita id suspicimus, quin fateamur, potuisse etiam statutis aliarum gentium de quibusdam rebus rectius caveri: Sed hæc omnia ex *d. Autore obiter.* Jam ad propositam nobis materiam revertamur.

§. 7. In inferendis poenis, persona non minus respicitur quam circumstantiæ, secundum quas poena vel intenditur, vel remittitur; Inter quas circumstantias etiam sunt instrumenta vel media quibus utuntur malitiosi homines: quæ si sint odiosiora, ad acriorem reis dictandam poenam plerumque judicem incitant. Sic supra diximus, uti nonnunquam homines diabolicis artibus, puta phil-
tris,

tris, incantamentis ad corrumpendos hominum animos.
Quæ omnia acrius puniendæ esse puto L. 38. §. 5. ff. d. pen.

53

CAP. V.

De Remediis Corruptionum.

§. 1. Animos hominum, naturâ ad improbitatem proclives, ad ulteriorem animi corruptionem haud difficulter compelli ac incitari posse, ex superioribus constat; Nunc itaque agendum esset de remedio, quo hujusmodi corruptelis, hoc tempore nimis quam frequentatis, occurrere ac resisti posset: Sed quia materia præter spem excrevit, de his breviter. Optimam quidem medelam esse frequentem Divini nominis invocationem, ut nimirum is animos nostros adversus tum ipsius Dæmonis, tum ejus ministrorum corruptelas perniciosissimas benignissimè tueatur & defendat. Verum, cum Divini nominis cultus ab oris nostris propemodum recesserit, mirum neutiquam est, quod Deus quemque suæ relinquat naturæ, quæ cum planè sit depravata, saluberrima respuit consilia, ac verita sectatur.

§. 2. Ad vitandas autem Corruptiones utiles omnino essent frequentes visitationes Ecclesiasticæ, Academicæ, Scholasticæ. Quia natura humana deservit sensualitati, & ab adolescentia proclivis ad malum semper fuit, & morum subversio frequenter in clero & populo continuo pullulat, necessarium est ut per visitantium superiorum auctoritatem & per providi cultoris surculos extirpentur vitia, virtutes inferantur, corrigantur excessus, moresque reformentur &c. ut loquitur *Johannes Franciscus de*

G 3

Pa

Pavinis in tract. de Visitatione. Utilissimas hasce Visitationes, parum satis frequentatas, in Belgio tamen usu receptas esse memini: Ibi enim ter, vel quater singulis annis unusquisque Concionatorum in certa sibi præscripta urbis parte tenetur singulas visitare domos, & unumquemque; alloqui eum examinando, num aliquod serupulum in sacris invenerit, quod sibi explicari velit, numque cum aliquo inimicitias alat; easque componere tenentur. Imò in vicinorum vitam & mores inquirunt plerumque, ut eo apertius omnium civium actiones iis detegantur. Optandum foret, hunc morem ubique locorum introduci posse; tot corruptelis & animorum depravationibus locus non daretur.

§. 3. Succurrit & aliud remedium, quo mediante, multæ corruptiones præcaveri, vel etiam depelli & animo exciri possent: Si nimirum; Cum hodiè maximè periculosa sint fraternæ & amicæ correptiones, adeo ut utilissima suadentem plerumque inimicum nobis arbitremur; Ea quæ in aliis deprehendimus vitia, Pastoribus sub fide silentii detegeremus, ut illi privatim eosdem à malo deterrere, & ad virtutem sectandam incitare commodius possint.

§. 4. Caterum utilissimum foret, omnia instrumenta corruptionum tollere, Leges de Sobrietate in Imperio latas, in usum revocare, Ordinationes politicas præscribere, circa juventutis educationem potissimum morum formandorum habere rationem, neminem ad Officium vocare, nisi qui doctrinæ non tantum, sed & vitæ laudabilis Testimonium afferat, corruptelas varias accuratius inquirere, inquisitas & repertas acriter vindicare, imò quod præcipuum, Disciplinam Politicam, Ecclesiasticam, Scholasticam pristino statui postliminio restituere; Et similia. Præstet hoc DEUS, omnis corruptionis expers.

CUI SOLI GLORIA.

Ad Per-Illustrem, & Generosissimum

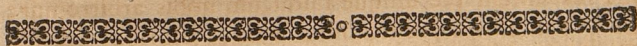
DOMINUM BARONEM

55

MOribus exosis se pectus mancipat omne
Verecum è patria, quod penetrare soles
Ast animus Cœli summa delapsus ab Arce
Perpetuis studiis astra serena petit.
Astra Serena petis semper, Generose Dynasta;
Herois virtus, quod Patris alma cupit.
Marchiacæ terræ nam Phosphorus Ipse benignus,
Perpetuo crescens Tu quasi Luna micat,
I, Generose viam hanc porro! quo coelicus Ignis
Te rapit, Herorum fors Tibi certa patet.

Submisse gratulatur

JOH. BRUNNEMAN. D^r

Magnos magna decent: Tu Magnus & Ipse futurus,
Herculeo dum mente subis graviora labore.
Corruptos animos, corruptaque secula monstras.
Corruptis Medicus monstras quoque dulce levamen.
Magna Ducum, Comitum Soboles, Magni Ornamentum
PRINCIPIS & Patria vivas, Magnique Parentis
Gloria sis: Magnus noster Studiisque Patronus.
Cultorum hoc minimus vovet, optat, maximus ergo
Te pietate, ejus Tibi sit memorabile nomen.

CHRISTOPHORI HENDREICH:

DOMINUM BARONUM

M
All annis
Pepitio
Abis

Horatius
M
I
T

JOHANNES BRUNNEMANN

M
Christoph
C

CHRISTOPH HINDRICH

(1750)

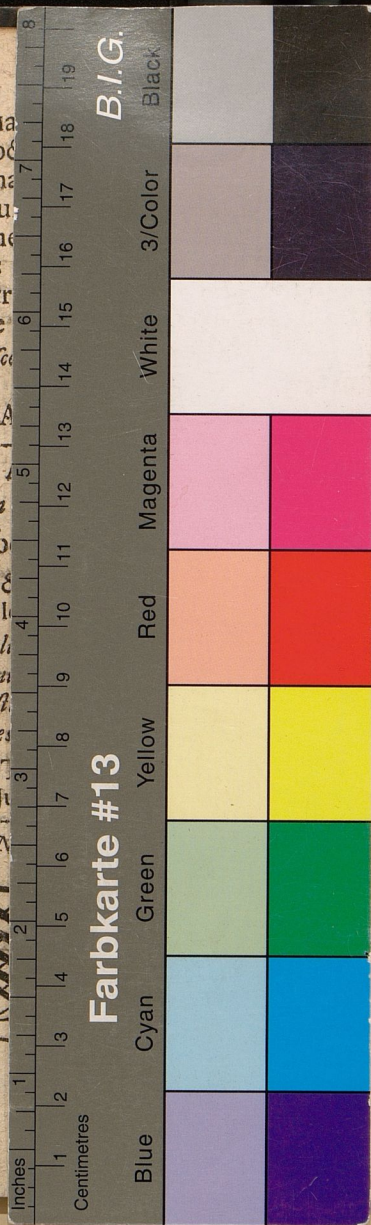

(X2618012)

107

~~X~~ INCORRUPTIBILI DEO *Gr. B. num 19.*
ANNUENTE *2*
Disputationem hanc Juridicam
DE *1665, 2a*

**DELICTO SER-
VI ALTERIUSVE HOMI-
NIS CORRUPTI**

P 490.

*ejusq;
JUDICIO
consentiente*
Nobilissima ac celeberrima Facultate Juridica
SUB PRÆSIDIO
Viri Nobilissimi ac Excellentissimi
**DN. JOHANNIS BRUN-
NEMANNI,**

Serenissimi Electoralis Brandenburgici Consilarii,
J. U. D. & P. P.
Placida atq; humana disquisitioni & colloquio
proponit

OTTH. OLB. SCHVVERIN,

Junior.
Autor dissertationis
In Auditorio Jctorum horis solis Die 2. Martii. 1665.

Francofurti cis Viadrum.
Literis JOHANNIS ERNESTI, ACADEM. TYR. M. DC. LXXII.

